

VINERI • 19 DECEMBRIE 2008 • ANUL LVIII NR. 51-52

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

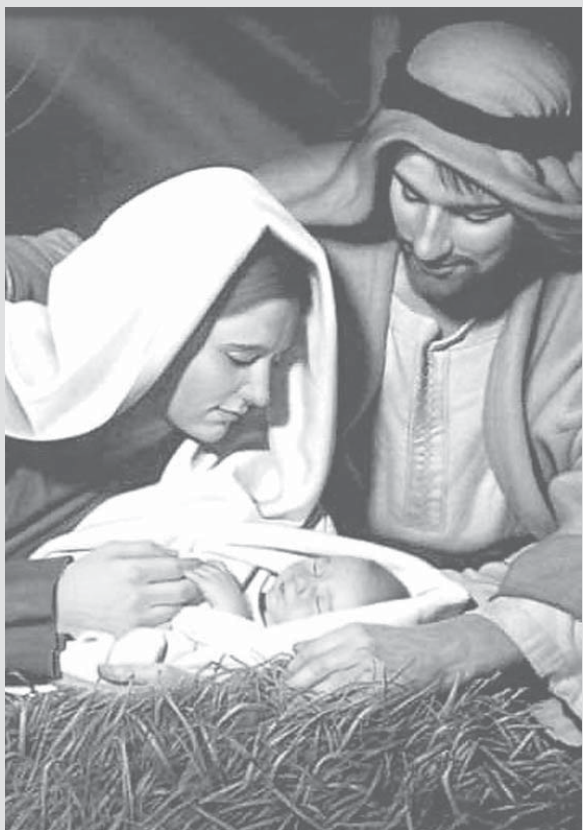

*Crăciun fericit
și
La mulți ani!*

Colind

de Vasile Voiculescu

În coliba întunecoasă
Din carne și os lucrată
A intrat Hristos deodată
Nu făclie ce se stinge,
Nu icoana ce se frânge,
Ci El Însuși, trup și sânge
Preschimbat pentru făptură
Într-o scumpă picătură,
Dulcea Cuminecătură.
Coliba cum L-a primit
S-a făcut cer strălucit
Cu boltă de mărgărit
Și pe ea soare și stele
Cu luceferi printre ele.
În mijloc tron luminos
Și pe el Domnul Hristos
Care mult se bucura
Duhul Sfânt Se alătura
Și acolo rămânea
Și acum și pururea.
Și noi Doamne ne-am sculat
Colibele am curățat
Uși, ferestre, toate-s noi.
Doamne, intră și la noi!
Trup, tu dormi? Somnul te paște!
Suflete, scoal' și cunoaște
Luminos Prunc că Se naște
Din palatul Treimii
În peștera inimii,
Dară Pruncul cine mi-l?
Mi-e Hristosul Dumnezeu
Coborât în pieptul meu.
Maica sfântă-n brațe țină-L,
Duhul Sfânt cu drag alină-L,
Îngeri cu raze-nchină-L.
Eu nu dorm, trupul lin spune
Ci-ndeștat de-o grea minune
Stau în mută rugăciune
Să mă mișc nu se cuvine,
Căci cu Harul care vine,
Raiul tot se află-n mine.

Jula

Sărbătoarea
Nașterii Domnului
la școala din Jula

Crăciunul este una din cele mai importante sărbători religioase, este sărbătoarea Nașterii Domnului, prilej de bucurie, pace și liniște spirituală. Este o zi în care dăruim și primim multă iubire sufletească. Acest lucru se remarcă în entuziasmul cu care se fac pregătirile de Crăciun. Cu același entuziasm întâmpină sărbătorile și copiii care așteaptă cu emoție să vină Moș Crăciun. An de an, în perioada premergătoare

Crăciunului și a vacanței de iarnă, elevii mai multor școli românești din Ungaria se pregătesc cu poezii și frumoase colinde. Potrivit obiceiului, într-o atmosferă de sărbătoare, la Centrul Cultural Românesc din Jula, pe 17 decembrie, a avut loc serbarea de Crăciun a elevilor de la școala generală și liceul românesc. Cu amănunte despre sărbătoare vom reveni în numărul următor.

A.B.

Micherechi

Spectacol de Crăciun

Programul tradițional de Crăciun al elevilor școlii generale din Micherechi va avea loc în această duminică, 21 decembrie, la Casa de Cultură „Gh. Dulău”. La fel ca în fiecare an, vor evo-

lua pe scenă aproape toți copiii școlii, prezentând părinților și bunicilor un program cultural. Manifestarea va începe la ora 17.00.

E.I.

Mult belșug în casă,
Pâinea mai gustoasă,
Datorii puține
În anul care vine.
Pace-n inimi, rod bogat,
Bucurie, gând curat,
Din a dumneavoastră casă
Binele să nu mai iasă.
La mulți ani fericiți, cu multă sănătate,
lumină și împliniri și, mai ales,
să ne ajute Dumnezeu în toate!
Un An Nou plin de bucurii vă urează tuturor:

Uniunea Culturală
a Românilor din Ungaria

Fie ca spiritul sărbătorilor de iarnă să pătrundă în casa și în sufletul dumneavoastră și al tuturor celor dragi! Tubbirea, bucuria și înțelepciunea să vă fie călăuză în 2009! În speranța unui an mai bun, vă trimitem o boare de sănătate, un strop de încredere și ceva fericire!

Redacția „Foaiă românească” vă încredințează un Crăciun frumos, alături de cei dragi și un călduros „La mulți ani”!

Cenadul Unguresc

În așteptarea
lui
Moș Crăciun

Decembrie, luna sărbătorilor de iarnă și, implicit, a cadourilor, este perioada favorită a copiilor. Vise îndeplinite, brad împodobit, jucării, care mai de care mai colorate, dulciuri – tot ce-și poate dori un copil. Copiii sunt mai fericiți de sărbători, deoarece este perioada în care mare parte dintre dorințele lor se împlinesc. În special în preajma sărbătorilor de iarnă, copiii se bucură de tradițiile și obiceiurile specifice finalului de an: împodobesc bradul, îl așteaptă pe Moș Crăciun, primesc cadouri, merg cu colindul. Astfel, vineri, 19 decembrie, copiii de la școala din Cenadul Unguresc pornesc deja în întâmpinarea lui Moș Crăciun, fiind așteptați cu colinda, de românii din localitate, la sediul Autogovernării Românești din Cenad.

A.B.

Direcțiunea Liceului, Școlii Generale și Căminului de Elevi „N. Bălcescu” urează tuturor părinților, foștilor colegi și elevi, precum întregii comunități sărbători fericite, pline de pace, de dragoste și armonie și o viață lungă de-o lumină dumnezeiască!

La mulți ani
cu sănătate!

Următorul număr al săptămânalului nostru
va apărea în data de 2 ianuarie 2009

Pe copertă: Umblatul cu Steaua – Iosif Sabău, Petru Irimiaș și Mihai Rus din Jula, în 1933
(Foto: din arhiva Muzeului Erkel din Jula)

Calendarul românesc 2009

Odată cu sosirea sărbătorilor de iarnă, cititorii noștri se pot bucura de o nouă ediție a almanahului săptămânalului „Foaia românească”. Calendarul românesc pe anul 2009 conține o succintă prezentare a evenimentelor mai importante din viața publică a românilor din Ungaria, de-a lungul anului 2008. Activitățile pe plan cultural și religios, importante unei minorități pentru păstrarea identității, vă va informa despre evenimentele mai însemnate ale anului 2008. Pagini de tineret cu evenimentele școlare și preșcolare, pagini de poezie și literatură românească, fol-

clor, divertisment, noutăți din întreaga lume, umor, etc., toate le găsiți în Calendarul românesc 2009. Almanahul se poate procura de la școlile și bisericile românești și de la Editura Noi.

Colindători români pe străzile Julei

„Ce bine-i de ei că își mai păstrează tradițiile!”, a spus cu puțină invidie în voce o femeie pe strada principală din Jula. Mărturisirea a fost provocată de cetele de colindători din România, care au venit să vestească bucuria nașterii Mântuitorului și printre românii din Ungaria.

De trei ani, la nivelul comunei Negomir, funcționează Ansamblul Folcloric „Izvoarașul”, cuprinzând atât fluierași cât și dansatori populari. Elevii de la Negomir, pentru că este vorba de elevi între 7-12 ani, participă la toate manifestările folclorice din județul Gorj din Oltenia. Echipa din Făget, satul Brănești, numită „Dubași din Brănești”, alcătuită din 13 persoane funcționează cu secția de tobe. Reprezentanții folclorului românesc au ajuns în zilele de 15-16 decembrie și printre românii din Ungaria, cu un program de colinde și urări de bine. Prima zi au fost primiți la Primăria din Aletea, iar a doua zi, marți, cele trei grupe sosite din Negomir, Făget și Tomești au poposit la Catedrala Ortodoxă din Jula, iar în aula Liceului Românesc au dat un program de colinde de Crăciun. Colindătorii au fost admirați și de oamenii de pe străzile Julei.

A. Cioca

Corul „Pro Musica” a colindat la Cenad

Duminică, 14 decembrie, la Sfânta Liturghie săvârșită în biserica de la Cenadul Unguresc de preoții Aurel Becan și Sorin Istrătescu de la Sibiu, a cântat corul „Pro Musica” din Jula. Este o tradiție de peste un deceniu ca cenădenii, înainte de Crăciun să aștepte cu bucurie coriștii din Jula, să le vestească printr-un repertoriu de colinde nașterea Domnului Iisus Hristos. După răspunsurile date la Liturghie, corul a interpretat un buchet de colinde, după care alături de credincioșii din Cenad au luat parte la o agapă frățască. Duminică după luarea mesei, coriștii au fost invitați să viziteze noua incintă a grădiniței din localitate.

„Așa îmi aduc aminte că de mai bine de zece ani vine corul de la Jula să ne bucure cu colindele frumoase de Crăciun, dar la început eram mai mulți credincioși, pentru că eram mai mulți români în sat. Mai demult venea corul la noi după-masă la vecernie, dar acum, de când suntem tot mai puțini, părintele a de-

cis să-i invităm la liturghie, când se adună cât de cât lumea. Azi de exemplu am fost peste treizeci, dar din păcate între aceștia optzeci la sută am fost vârstnici între 60-80 de ani. Domnul Svetozar Unc, care a fost zeci de ani cantorul bisericii, a fost felicitat de părințele azi pentru că a împlinit vârsta de 89 de ani. A fost o zi deosebită, am avut la slujbă doi preoți, la Sfânta Liturghie a cântat corul, nu cred că a fost om căruia să nu-i placă, iar biserica noastră e tare frumoasă... Mai ales când aprindem toate luminile...”, a spus Vasile Mărienț, epi-

tropul bisericii din Cenadul Unguresc.

„Eu sunt născut la Cenadul Unguresc și de fiecare dată când corul din Jula vine să dea concert în biserica din satul meu natal, cel mai firesc lucru este să vin și eu și să-i ascult. Primul drum îl fac la cimitir, la părinții, bunicii și rudeniile mele, și după aceea la biserică. Cu ani înainte am fost și eu membru în cor și îmi place să-i ascult. Sunt legat de ei sufletește...”, ne-a mărturisit profesorul Nicolae Luțai din Jula, copleșit de amintirile care-l leagă de locurile natale.

A. Butar

Colinde de Crăciun la Covăsânț

De mai bine de două veacuri, sărbătorile creștine ale Nașterii Domnului și Anului Nou, au în viața credincioșilor o semnificație aparte. Ele trezesc rezonanțe afective de înaltă sensibilitate și de puternică intensitate, creând o atmosferă de bucurie și un farmec cu totul specifice în trăirea sufletească. La aceasta contribuie în cea mai mare măsură tradiția veche și scumpă a colindelor.

Anul acesta ajungând la cea de-a patra ediție, festivalul internațional de colinde desfășurat, duminică, 7 decembrie, în localitatea Covăsânț, a demonstrat cât de mult iubesc românii colindele și tradițiile păstrate din străbuni.

Cu toate că duminică după masă timpul s-a răcit, sala Căminului Cultural a adunat tot satul la festivalul de „Colinde de Crăciun”.

Printre renumiți cântăreți de muzică populară de pe valea Mureșului și zona Zărandului, corul „Pro Musica” din Jula, condus de maestrul Gheorghe Flueraș, a stârnit aplauzele prelungi ale publicului. La festival nu au lipsit nici „Rapsozii Zărandului”, conduși de Petrică Pașca, fiu al Covăsânțului și un grup de colindători.

Alături de corul Bisericii ortodoxe, corul de copii al bisericii și corul bărbatilor din localitatea Covăsânț, au încălzit sufletele publicului colindele și urările de an nou ale dubașilor din Sânicolaul Mic, și o mulțime de grupuri corale și folclorice, festivalul continuând până seara târziu.

A.B.

Concert de colinde la Catedrala din Jula

Duminică, 21 decembrie, în Catedrala Ortodoxă „Sfântul Nicolae” din Jula, după săvârșirea Sfintei Liturghii va avea loc un concert de colinde, susținut de corul de copii de la școala

pedagogică din Caransebeș. Concertul va fi susținut, desigur, ca „veste bună” ce anunță marea sărbătoare a Nașterii Domnului.

A.C.

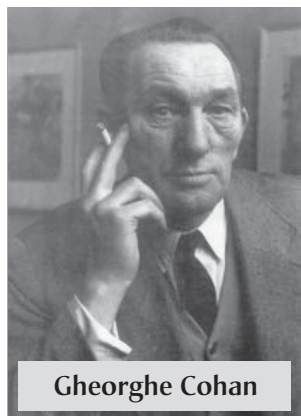
Slujbă de Crăciun

În sfânta zi de Crăciun, pe 25 decembrie, de la ora 10.00, PS Siluan, episcopul Julei va sluji Sfânta Liturghie la Catedrala Episcopală „Sfântul Nicolae” din Jula.

Duminică, 28 decembrie, de la ora 9.00, Prea Sfințitul Siluan va săvârși Sfânta Liturghie la Parohia „Sf. Mihail și Gavril” din Micherechi.

A.B.

Noi nume românești pe străzile din Jula

Gheorghe Cohan

nat orașului imobilul său, care acum este clădirea Biroului de Carte Funciară și a Arhivei Orășenești.

La cererea familiei renumitului pictor Gheorghe Cohan, de acum înainte numele acestuia va fi purtat de alea din fața Galeriei Cohan. Reamintim, că până acum exista în Vareu o stradă cu numele lui Cohan, dar aceasta va fi schimbată.

A.B.

La propunerea Autoguverării Românești din Jula, Consiliul Local va hotărî în viitorul apropiat despre schimbarea unor nume de străzi. Una dintre acestea, aflată în apropierea liceului românesc „Nicolae Bălcescu”, va purta numele lui Iustin Popovici, fost primar al orașului și o scurtă perioadă primarul Julei. Popovici în acel timp a do-

Iustin Popovici

Colind de Crăciun

de Valeriu Gafencu

În noaptea Sfântă, viu luminează
Lucașul zorilor vieții cei noi,
Coboară Iisus în noi
Vestește viața de-apoi
Și steaua deasupra veghează.
Și nașterea Ta minunată
O cântă păstorii și pruncii,
Iar cerul deschis se arată
Cu porțile în chipul crucii.
Trei magi călători au venit de departe
Cu dar de tămâie, de aur și smirnă,
Cu frunțile de lumină,
Îngenunche și se-nchină
Cu inimi smerite, plecate.

Slujbă greco-română în Capela din Budapesta

Anul acesta, tradiționala la slujbă comună a credincioșilor ortodocși români și greci din Budapesta a avut loc duminică, 14 decembrie, cu începere de la ora 10.00, în Capela ortodoxă română din str. Holló nr. 8. Alături de românii din comunitatea românească budapestană au venit la slujbă și frații lor creștini greci.

Slujba trilingvă – română, greacă și maghiară – a pregătit sufletele credincioșilor pentru așteptarea sărbătorii Crăciunului, a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Și în predica zilei s-a accentuat ca, noi, creștinii, să ne străduim cât mai mult, ca această frumoasă sărbătoare creștină să

nu se transforme într-o goană după cadouri și în cheltuieli fără limite, ci să fie Crăciunul sărbătoarea păcii, a bucuriei și dragostei dintre toți creștinii.

La reușita acestei dumi-

nici dintre sărbători, au contribuit membrele Asociației Femeilor Ortodoxe Române din Budapesta, care au pregătit mâncăruri de post tradiționale românești.

E.I.

Ungaria nu-și strică relațiile cu România, din cauza UDMR

Budapesta dorește ca relațiile româno-ungare să rămână la fel de bune, chiar și după intrarea UDMR în opoziție.

Potrivit ministrului de externe de la Budapesta, Göncz Kinga, Ungaria consideră important ca garantarea respectării drepturilor comunităților maghiare din afara granițelor Ungariei să nu fie realizată doar prin prezența partidelor maghiare în guvernele țărilor respective, ci prin garanții de ordin juridic și instituțional.

Ministrul ungar de externe a amintit că în Parlamentul de la București vor fi și în următorul ciclu parlamentar 22 de deputați și 9 senatori maghiari din România, care vor reprezenta interesele acestei minorități naționale, informează Radio România Actualități.

Göncz Kinga a menționat că, într-adevăr, organizațiile maghiarilor par să rămână în afara guvernelor din țările învecinate, însă, în același timp, trebuie avut în vedere faptul

că, în concordanță cu regulile jocului democratic, componența guvernelor se bazează pe rezultatul alegerilor parlamentare.

Ungaria dorește să aibă relații bune cu Guvernul României, chiar dacă în componența lui nu vor intra miniștri și secretari de stat maghiari – a precizat marți ministrul ungar de externe, Göncz Kinga, răspunzând unor întrebări adresate online de cetățeni pe un site guvernamental.

E.I.

Amintirea mitropolitului Andrei Șaguna la Jula

Mitropolitul, cărturarul și revoluționarul Andrei Șaguna, chiar și după două secole, nu este uitat nici de românii din Ungaria. Pe 11 decembrie, la Centrul Cultural Român din Jula a avut loc un simpozion, organizat de Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, dedicat lui Șaguna. Manifestarea a marcat împlinirea a 200 de ani de la nașterea la Mișcolț a celui care a luptat toată viața pentru deșteptarea și educarea poporului român. Numeroșii invitați din România și puținii din Ungaria însă nu au reușit să facă nici un pas înainte în realizarea statuii lui Șaguna și a unui muzeu ortodox la Jula.

Simpozionul de la Jula a debutat cu un parastas întru pomenirea mitropolitului, la care alături de PSS Siluan, Episcopul românilor ortodocși din Ungaria au participat încă 8 ierarhi din România, preoții Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria și alți preoți din România. După parastas, ÎPS Laurențiu Streza, mitropolitul Ardealului, a vorbit despre inițierea unui studiu, în vederea canonizării lui Andrei Șaguna, și despre proclamarea acestuia în viitorul apropiat. Apoi au fost prezentate diferite referate. Pe lângă înalții ierarhi au luat cuvântul, printre alții, Stelian Gomboș, consilier delegat al Ministerului Culturii și Cultelor din România, prof. univ. dr. Mircea Păcurariu, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, prof. dr. Nicolae Bocșan, prorectorul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, dr. Maria Berényi, directorul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria.

În cadrul manifestării a fost prezentat și filmul realizat de pr. Aurel Becan, re-

dactor la emisiunea „Ecranul nostru” de la Seghedin, intitulat „Căile Mitropolitului Andrei Șaguna”, urmat de discuții la o masă rotundă, care au avut ca subiect ridicarea unei statuii și crearea unui muzeu la Jula, deziderate mai vechi, dar neîmplinite nici până azi. Din păcate, în jurul mesei au stat numai cei care sunt pentru realizarea acestor planuri, nu și cei care s-au împotrivit. După cum a reacționat cu nemulțumire și o parte a presei maghiare, la festivitate trebuiau invitați și conduce-

rea Julei, consilierii, istoricii locali sau jurnaliștii, care ar putea transmite ideile și intențiile nobile ale românilor din oraș către populația majoritară.

La lucrările simpozionului au mai participat, pe lângă cei deja amintiți: PS Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei, PS Paisie Lugojanul, episcop vicar al Mitropoliei Banatului – Timișoara, PS. Calinic, Episcopul Argeșului, PS Timotei Seviu, Episcopul Aradului, PS Lucian Mic, Episcop al Caransebeșului, PS Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, PS Daniel, Episcop al Vârșetului, dr. Aurel Chiriac, directorul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea și Ligia Mirișan, director al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național din Oradea și dr. Maria Gurzău Czeglédi, directoarea Lice-

ului „N. Bălcescu” din Jula, Ioan Fodoreanu, consul general și Vasile Nanea, consul din Jula, Răzvan Ciolcă, viceconsul la Seghedin. Manifestarea s-a

încheiat cu un spectacol ce Crăciun, la care și-au dat concursul Florina și Florin Mariș-Hinsu din Oradea și grupul psaltic „Katharsis” din Caransebeș.

„Biserica trebuie să aibă o mentalitate de învingător”

Pentru Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria proiectul unui muzeu este vechi, de bună seamă, dar sunt și soluții de realizare, mai simple decât se poate crede, a subliniat PS Sofronie, Episcopul Oradiei, primul episcop al Eparhiei Ortodoxe Române din Jula între 1999 și 2007, făcând câteva precizări:

– Ungaria este un stat de drept la fel cum este și România și ambele state făcând parte din Uniunea Europeană au angajamente ferme în sensul constituțional al respectării dreptului la proprietate. În privința Episcopiei Române din Ungaria ar fi de amintit aici mai multe aspecte legate de locația muzeului. În Jula există mai multe clădiri care au aparținut Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria și care nu au fost retrocedate. Este vorba de școlile confesionale. Așa că ar exista posibilitatea fie ca acestea să fie retrocedate, și aceasta dacă există voință politică se poate retroceda, chiar toate trei, așa cum în România se retrocedază tot ce se cere, de ce să nu se retrocedeze și aici. Iar în eventualitatea în care nu se

retrocedează să se dea măcar despăgubire pentru a putea ridica un muzeu modern. Biserica noastră are proprietate aici în Jula, iar pe proprietatea sa omul face ce dorește: poate să ridice o statuie, dacă vrea poate să înființeze un muzeu, la fel cum în orice țară civilizată se întâmplă lucrul acesta... O identitate a noastră aici înseamnă Biserica Ortodoxă Română, singura instituție din Ungaria în care totul se face în limba română și tocmai pentru aceasta biserica trebuie să fie ajutată. Românii au răbdare și speranță că totuși cele două deziderate se vor înfăptui, dar trebuie voință și o mentalitate de învingător.

A. Butar

Vicisitudinile lui Andrei Șaguna

La 20 decembrie a.c. se împlinesc 200 de ani de la nașterea lui Andrei Șaguna și, cum era de așteptat, aici, în Ungaria, opiniile opuse în legătură cu rolul pe care marele ierarh l-a jucat în bătăliile patruzecioptiste pentru susținerea intereselor politice și culturale ale poporului sau provocă discuții dăunătoare conviețuirii româno-maghiare, făcând imposibil un dialog corect, strict profesional asupra activității acestei personalități remarcabile ale românilor din Transilvania și Ungaria. Cei care adoptă, după atâta amar de timp, o atitudine intolerantă față de fapte, evenimente petrecute cu un secol și jumătate în urmă, prea mult nu au învățat din istorie, continuând să rămână, la începutul secolului al XXI-lea, îmbâcsiți în orgoliul lor infailibil, descărjând tendințele care vizează un dialog constructiv, merit să depășească prejudecățile anacronice ale trecutului.

Vicisitudinile lui Andrei Șaguna încep în frageda copilărie. „La leagănul lui – spune Ioan Lupaș în monumentală lucrare comemorativă «Mitropolitul Andrei baron de Șaguna», Sibiu, 1909 – au străjuit ursitoare bune și rele. Acestea din urmă și-au întins mai curând păienjenii lor de ițe și mreje flămânde asupra lui. Și era cât p-aci să ni-l răpească”. Enigmatică aluzie se referă la împrejurările familiale incerte care au determinat trecerea macedoromânului Naum Șaguna de la religia ortodoxă la cea catolică, în 1814. Motivul convertirii este, se pare, că tatăl lui Anastasiu „scăpătase materialcește” și încearcă, prin o integrare mai pronunțată în societatea maghiară, să revină la starea anterioară. Drept urmare, copiii trebuie crescuți în religia tatălui lor. Deși Anastasia, mama celor trei copii, Avreta, Ecaterina și Anastasiu, a încercat, cu ajutorul rudeniilor sale bogate și influente (Grabovsky, Sina), să-și readucă copiii la legea străbună, adresându-se palatinului țării și Curții din Viena, de-

mersurile ei au fost zadarnice. Copiii ei vor fi crescuți în credința romano-catolică, dar apa a curs, pietrele au rămas. Ajungând la vârsta maturității, băieții Avreta și Anastasiu s-au întors în mod legitim la legea strămoșilor. Avreta, de exemplu, într-o scrisoare adresată în 1822 palatinului, declară că „nici acum, după instrucția catolică, nu simte nici o înclinație pentru această religie”. După ce își termină cu rezultate eminente studiile elementare și gimnaziale la Mișcolț (orașul natal) și Pesta, împlinind vârsta de 18 ani, la 29 decembrie 1826, în primul an al studenției, „convingerea și intima sa inspirație” îl îndeamnă și pe Anastasiu „să urmeze sfintele precepte ale bisericii greco-orientale” (I. Lupaș). În felul acesta ia sfârșit lupta eroică a Anastasiei Șaguna pentru păstrarea identității familiei sale și spre norocul bisericii ortodoxe și ridicarea națiunii române, căci aculturația a constituit și atunci un fenomen obișnuit, chiar dacă s-a efectuat, nu o dată, datorită unor presiuni exterioare. Revenirea la identitatea confesională sau națională de origine înseamnă însă întotdeauna o foarte mare traumă, ca și în cazul copiilor lui Naum și Anastasia Șaguna.

O cotitură asemănătoare are loc în viața tânărului Anastasiu Șaguna în momentul în care, după terminarea studiilor filozofice și juridice la Universitatea din Pesta și, ce-i drept, cu o educație românească impecabilă, primită în casa pestană a unchiului său Anastasie Grabovsky, în 1829 pleacă la sârbi, la Vârșet, să învețe teologia ortodoxă, unde păstoria episcopului de origine română Maxim Manuilovici (1829–1834), care era în relații de prietenie cu Grabovsky. Două sunt motivele pentru care decizia de a face teologia la sârbi a tânărului român, care abia se desfăcuse din mrejele catolicismului, are o conotație relevantă: în frunte cu julanul Moise Nicoară, românii din Ungaria și Banat începuseră deja de vreo

două decenii lupta pentru emanciparea bisericii lor de sub tutela ierarhică a sârbilor, pe de o parte, ritmul alert cu care tânărul teolog urcă treptele ierarhiei bisericești, pe de altă parte. Cert este și faptul că înainte de plecarea sa la Vârșet, în 1828, luptătorii ungureni și bănățeni au obținut dreptul ca de la această dată la Arad să nu să poată denumi episcop decât un român, iar la Vârșet și Timișoara arhieriei care să cunoască limba și cultura română. I. Lupaș consideră că această tendință de emancipare, succesele parțiale ar fi influențat decizia lui Șaguna și a familiei sale se a-și consacra viața bisericii naționale.

Sosind la Vârșet cu un bogat bagaj de cunoștințe filozofice, juridice și religioase, tânărul Anastasiu, nume primit din botez după cel al bunicului și al mamei sale, însușește fără nici o dificultate, într-un timp surprinzător de scurt, toate noțiunile teologice ortodoxe, particularitățile ideologice naționale sârbești, structura și modul de funcționare ale mitropoliei, în cadrul căreia sârbi au știut să-și apere privilegiile dobândite la 1690 și confirmate de Habsburgi în mai multe rânduri, pe care legislația maghiară a refuzat

să le ia la cunoștință. Modelul de colaborare al sârbilor cu Curtea din Viena este acela pe care îl va aplica și Andrei Șaguna după ce devenise, la 1848, conducătorul politic al românilor din Transilvania, mai ales după ce, în vara acestui an, au eșuat strădanile de colaborare pașnică și conciliere cu ungurii, iar unirea marelui principat cu Ungaria devenise un fapt împlinit.

În cei aproape 15 ani petrecuți la sârbi, Șaguna devenise un om de încredere al mitropolitului Ștefan Stratimirovici (1790–1837). Astfel se explică cariera-fulger a tânărului teolog, desele promovări, aproape anuale. În toamna anului 1833 este uns în monahism, cu numele de Andrei, în mănăstirea sârbească Hopovo. Îndată după terminarea studiilor, mitropolitul Stratimirovici l-a numit profesor de teologie și hirotonit diacon (1834), îndeplinind și funcția de secretar al consistoriului Mitropoliei sârbe din Carloviț (1835). În 1837 este ridicat la treapta preoției. Recunoscându-i-se destoinicia, hărnicia și deosebitele calități spirituale, urmașii protectorului său, mitropolitii Ștefan Stancovi (1837–1842) și Iosif Raiacici (1842–1861), con-

tinuă să-l protejeze, înlesnindu-i îndeplinirea carierei sale promițătoare. Un timp a fost profesor la secția românească a Seminarului teologic din Vârșet și consilier al Episcopiei din acest oraș, în 1838 este avansat de pro-tosinghel, iar sub Raiacici arhimandrit (1842) și egumen (1845) la mănăstirile Hopovo și Covil.

Adevărata încercare pentru Andrei Șaguna a însemnat-o însă venirea de la sârbi la ai săi, la românii din Transilvania, treziți la conștiință națională, dar care sunt privați de egalitate în drepturi politice și confesionale, așteptând „sosirea unui Mesia, care să-i ridice din starea de umilință seculară” (I. Lupaș). Cu atât mai mult cu cât viitorul vicar s-a născut dintr-o familie macedoromână din Ungaria, s-a socializat în spiritul iluminismului și al reformelor politice și sociale maghiare, iar apoi petrece un deceniu și jumătate sub îndrumarea clerului sârbesc atotbiruitor pe destinele ortodocșilor români timp de mai bine de un secol și jumătate. Sosește la Episcopia din Sibiu de vicar general în 1846, ca un om de încredere al Mitropoliei sârbești din Carloviț, de sub jurisdicția căreia românii din Transilvania și Ungaria așteptau să fie eliberați. Două sunt prejudiciile de care Șaguna are să se izbească după stabilirea sa la Sibiu: 1. refuzul celor trei națiuni privilegiate (ungurii, secuii, sașii) de a recunoaște pe români ca a patra națiune; 2. ortodoxia nefiind o religie receptă, era lipsită de statutul legal, în consecință nu se putea integra în sistemul stărilor. La aceste dificultăți se mai adaugă și un factor subiectiv: avansarea sa în ierarhia clericală depindea de Viena și Carloviț, ca de altfel și dobândirea autonomiei bisericii pe care o slujea. Alegerea, în 1847, de episcop o absolvi fără dificultăți, iar în aprilie 1848, în pragul Adunării naționale de la Blaj, este hirotonit la Carloviț de mitropolitul Iosif Raiacici.

(Urmare pag în a 7-a)

Iconostasul bisericii ortodoxe din Mișcolț

Vicisitudinile lui Andrei Șaguna

(Continuare din pag. a 6-a)

În cele ce urmează, mult timp pentru treburile bisericești Șaguna nu mai avu-
sesse, deoarece mișcarea revoluționară avea nevoie de luptători cu vederi largi, de intelectuali care înțeleg „spiritul epocii”, de conducători naționali iscusiți. La

demnitate revendicările națiunii sale, formulate la Blaj, dintre care se remarcă recunoașterea națiunii române ca o entitate de sine stătătoare și păstrarea autonomiei Ardealului. Din momentul ce ungurii resping toate revendicările politice ale naționalităților, iar Curtea de Viena recur-

Meritele lui Andrei Șaguna trebuie căutate nu atât în domeniul politicii, ci, înainte de toate, în domeniul cultural-confesional. După revoluția din 1848, Șaguna a început demersurile pentru îndeplinirea aspirației sale principale: restaurarea vechii Mitropolii Ortodoxe a Transilvaniei, desființată între anii 1697–1707, în urma unirii cu Roma. Dacă în privința programului politic pașoptist între românii din Ungaria și românii din Transilvania au fost deosebiri esențiale, reînființarea Mitropoliei române a Transilvaniei și redarea autonomiei ei figura pe loc de frunte atât în cele 16 puncte ale transilvănenilor, cât și în doleanțele românilor ungureni și bănățeni. Obținând consimțământul mitropolitului sârb Iosif Raiacici și al succesorului său Samuil Mașirevici pentru ieșirea Bisericii Române Ortodoxe de sub jurisdicția Carlovițului și aprobarea Vienei pentru reînființarea mitropoliei istorice, Andrei Șaguna traduce în fapt visul a mai multor generații de ortodocși români. La 24 decembrie 1864, împăratul Francisc Iosif încuviințează reînființarea Mitropoliei Ortodoxe Române (independente) cu reședința la Sibiu, iar Andrei Șaguna este numit mitropolit al românilor din Transilvania și Ungaria. Deși mitropolia se reînființase numai cu două episcopii sufragane (Arad și Caransebeș, ultima înființată în 1865) în locul celor 6 proiectate, Șaguna era mulțumit, iar românii or-

Casa în care s-a născut Andrei Șaguna la Mișcolț

3/15 mai 1848, Adunarea națională de la Blaj îl alege de conducător principal al românilor din Transilvania. De la această dată, până la înăbușirea revoluției, Andrei Șaguna va sta mai mult în străinătate, la Pesta, Viena, Olmütz, Praga, intervenind pe lângă guvernele maghiar și austriac pentru a reprezenta cu

ge și de data aceasta la politica cunoscută sub denumirea „de-vide et impera” (dezbină și stăpânește), eforturile diplomatice ale lui Andrei Șaguna și ale liderilor celorlalte comunități naționale au rămas lipsite de rost, iar austriecii și ungurii au încheiat, în 1867, în detrimentul celorlalte naționalități, pactul dualist.

toodocși sărbătorească cu în-
suflețire acest moment istoric al reînvierii după un secol și jumătate. Autonomia noii mitropolii este recunoscută și din partea legislației maghiare prin art. IX al legii din 1868, elaborată de ministrul liberal Eötvös József căruia i s-au adus învinuiri că a făcut posibil bisericii ortodoxe de a se organiza pe criterii naționale. Într-un răspuns la o scrisoare, Eötvös îi scrie lui Șaguna, în 1870, următoarele: „Dumnezeu să te țină și pe tine ani îndelungați spre binele patriei și spre gloria neamului tău și să-ți dăruiască în zilele bătrâneților tale ceea ce e mai prețios decât orice recunoștință și glorie: conștiința că toate năzuințele tale nobile vor produce roadele dorite”. În același an, Andrei Șaguna convoacă la Sibiu un congres național-bisericesc la care este aprobat Statutul Organic al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, făcând din biserică o instituție democratică și zădărniciind amestecul statului în viața ei internă.

Mitropolitul Șaguna a adus o contribuție deosebită la ridicarea neamului român prin cultură și școală. Numai în Arhiepiscopia Sibiului erau aproape 800 de școli populare elementare, din care mai mult de jumătate înființate de el. Înființează un gimnaziu superior la Brașov și unul inferior la Brad, se îngrijește-

te de cele necesare pentru ca școlile românești să-și poată îndeplini funcția: construiește clădiri, scrie manuale, îndeamnă pe alții să îmbrățișeze această activitate importantă, sunt elaborate programe școlare și asigurate materialele didactice necesare. În 1853 întemeiază la Sibiu săptămânalul „Telegraful Român”, organ de luptă pentru apărarea intereselor naționale, iar când, în 1861, se înființează tot la Sibiu „Asociația transilvană pentru literatura și cultura poporului român” (ASTRA), cu un rol însemnat în viața culturală a românilor transilvăneni, primul președinte devine Andrei Șaguna.

Se stinge din viață la 16/28 iunie 1873 și este înmormântat la Rășinari, conform dispozițiilor sale testamentare, cu „cântări line, fără pompă și fără predică”. Ioan Slavici scria cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la moartea mitropolitului: „Pentru noi toți, mausoleul mitropolitului Șaguna este un ... prilej de împărsărire a amintirii unei rare energii rodnice, cheltuite pe de-a ntregul în slujba neamului. Este poate cel mai evocator mormânt al românismului din Ardeal de o sută de ani încoace, fiindcă sub lespedea lui doarme omul care a realizat cele mai mari binefaceri pe seama acestui colț de pământ”.

Georghe Petrușan

Mișcolț, în 1862

Iubitului cler, cinului monahal și dreptmăritorilor creștini și creștine din de Dumnezeu păzita Episcopie Ortodoxă Română din Ungaria, har, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl, iar de la noi părintească îmbrățișare și binecuvântare!

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

În Ajun de Crăciun era mare bucurie pentru tot creștinul, dar mai ales pentru cei mai mici când, de cu seară, se porneau la colindat, în cete mai mici sau mai mari, aducând vestea cea mai bună care s-a auzit vreodată pentru neamul omenesc: „Astăzi S-a născut Cel fără de început, cum au spus proorocii”. Care nu este altcineva decât: „Hristos, Mesia – chip luminos”, adică Unsul sau trimisul Domnului pentru a le aduce oamenilor împăcarea cu Dumnezeu, pacea în suflete și fericirea atât de mult jinduită de oricare om.

Chiar dacă trăiam într-o perioadă în care credința încerca să fie suprimată de mai marii vremii aceleia, ca fiind ceva depășit și neadevărat, chiar dacă tradițiile frumoase ale poporului nostru se pierduseră în bună măsură, totuși ceva ne mai rămăsese și între alte lucruri bune de la acea vreme colindele ocupau un loc de cinste. Deși, copii fiind, nu înțelegeam mare lucru din ceea ce se întâmpla în biserici în zi de mare sărbătoare, la Paști sau la Crăciun, când părinții noștri cei credincioși nu se îndurau să ne lase acasă, „în tihna odăii”, ci ne luau împreună cu ei la sfintele slujbe, totuși vremea colindelor și a sărbătorilor de iarnă era așteptată cu mare nerăbdare și aducea în suflete multă bucurie. Ca să nu mai vorbim și de faptul că de obicei se întâmpla ca la Crăciun să avem parte de albul neprihănit al zăpezii, care parcă strecura și el în sufletele de copii lumină și bucurie.

Cu toții ne aducem aminte cu drag de binecunoscutele colinde „O, ce veste minunată!” sau „Trei Crai de la Răsărit”, care rămân până în ziua de astăzi colinde de referință pentru vremea Crăciunului și care sunt știute sau cântate peste tot de români.

Oare vremurile acelea să fie pierdute definitiv, sau ele pot fi regăsite, mai pot aduce și astăzi pace și bucurie în sufletele noastre?

Iubiți credincioși și credincioase,

Nu este puțin lucru să afli, fecioară fiind, că fără să fi cunoscut bărbat vei naște fiu, că îți va da Dumnezeu acest mare dar și în același timp o imensă responsabilitate de a accepta să dai naștere unui fiu. Și nu la oricare fiu, ci Fiului Celui Preaînalt, Fiului lui Dumnezeu, Tatăl Cel din cer. Pentru o copilă care crescuse în templu de la o vârstă foarte fragedă, de trei ani și care nu știa teologie, este un lucru cu atât mai vrednic de admirație că de îndată a fost de acord cu acest plan divin și cu această taină mai presus de înțelegerea omului. Iar riscul la care ea s-a supus a fost cu atât mai mare, pentru că o fecioară dovedită că a trăit cu cineva înainte de a se căsători era supusă la o mare ocară și își punea chiar și viața în pericol. Să ne aducem aminte de episodul cu femeia prinsă în adulter, pe care oamenii voiau să o ucidă cu pietre și care a fost salvată prin cuvântul Mântuitorului (Ioan 8, 3-11). Iar taina întrupării Fiului lui Dumnezeu a fost greu de înțeles până și de către dreptul Iosif, logodnicul Maicii Domnului, care crezând că este „furată de nuntă” deja (Acatistul Bunei-vestiri, Condacul 4), voia să o părăsească pe logodnica sa, spre a nu se face și el de rușine. Dumnezeu însă, Care a pus la cale toate aceste lucruri mari și minunate, nu stă pe gânduri

† SILUAN

EPISCOP

SCRISOARE PASTORALĂ

LA SĂRBĂTOAREA NAȘTERII
DOMNULUI
2008

ci intervine și îl liniștește pe slujitorul său Iosif, încredințându-l că și de el are nevoie în planul său de mântuire și dându-i misiunea de a-i purta de grijă celei mai alese dintre toate neamurile: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, căci Cel zămislit întru dânsa este de la Duhul Sfânt” (Matei 1, 20).

Și Iosif a ascultat de cuvântul Domnului, asemenea Mariei și astfel s-a pus început lucrării de mântuire a oamenilor. O lucrare care a trecut neabgată în seamă de cei mai mulți, dar care s-a săvârșit cu putere. Iar la vremea potrivită „a născut Maria pe Fiul ei Cel Unul născut” (Matei 1, 25), în peștera cea smerită a Betleemului, ca să se arate încă o dată că lucrurile mari se pot săvârși în condițiile cele mai modeste și că Dumnezeu vine în întâmpinarea fiecărui om. Că nu doar cei bogați și slăviți sunt chemați de către El, ba dimpotrivă se poate întâmpla adesea ca tocmai aceștia să nu fie în stare să înțeleagă chemarea Domnului, pe când cei smeriți și săraci și de neam jos să primească cu bucurie toate darurile cele mari pe care Dumnezeu vrea să le facă la tot omul.

Despre darul cel mare al nașterii Fiului lui Dumnezeu în această lume ne vestesc cu bucurie colindele de Crăciun. Și ne vestesc iarăși și iarăși, în fiecare an, vestea cea bună, pentru că multe lucruri se repetă în viața noastră și dacă cumva vor fi fiind oameni care nu au ascultat încă această veste bună sau care nu au înțeles-o până acum, să poată avea ocazia de a o înțelege și de a lua aminte la ea. Să înțeleagă care este darul lui Dumnezeu și să-și schimbe viața.

Prea iubiți frați în Domnul Hristos,

Oamenii erau tot oameni și în vremea în care se petrecea povestea cea adevărată cu Fecioara Maria, cu Pruncul Cel dumnezeiesc născut în iesle și cu cei trei magi de la Răsărit care au purces la drum îndepărtat spre a-L

afila pe Împăratul lui Israel, Cel Care S-a născut, spre a L se închina Lui. Și atunci erau păcate destule în lumea deja învechită în rele, căci tocmai de aceea S-a născut în lume Mesia. Ba chiar se vorbește că relele erau atât de multe în lume, încât nu se mai putea continua în felul acesta. Căci acolo unde s-a înmulțit păcatul, acolo a prisosit și harul (Romani 5, 20), care s-a dat oamenilor prin Iisus Hristos (Ioan 1, 17). Oamenii nu sunt doar trupuri, ci ei au și suflete, dar sufletele acestora se schimonosiseră atât de mult din cauza păcatelor și se săraciseră atât de mult, încât erau în pericol să piară. Dar pentru că Dumnezeu l-a înzestrat pe om cu marele dar al libertății, a socotit de bine Domnul ca și mântuirea omului să se facă în deplină libertate. Adică doar cel care va voi se va mântui. Și ce poate fi mai frumos decât un lucru săvârșit în deplină libertate? Până și binele făcut cuiva cu forța nu mai este bine, ci se transformă într-un posibil rău și poate fi lepădat de cel căruia îi este destinat. Cu atât mai mult trebuia ca lucrurile cele bune și darurile care vin de la Dumnezeu să se facă sau să se primească cu bună voie și în deplină libertate. De aceea nu a coborât Dumnezeu la om „îmbrăcat întru podoabă și încins cu putere” (Psalm 92,1), ca să nu îl sperie pe el și să nu îi forțeze libertatea, ci a luat chip smerit de rob, pentru ca omul să nu simtă diferența fundamentală care există între Creator și creatură, ci mai degrabă să vadă și să primească dragostea Sa pe care i-o dăruiește în mod cu totul gratuit și dezinteresat.

Problema cea mai mare a omului din toate timpurile este aceea că el nu e de multe ori în stare să înțeleagă valoarea justă a darului lui Dumnezeu și să îl prefere pe acesta altor lucruri care pot să-l deterneze substanțial de la rosturile sale. De multe ori vraja păcatului, plăcerile și bogățiile sau slava lumii, dar mai ales plăcerile cele de multe feluri i se înfățișează în fața ochilor ca un lucru extraordinar, ca fructul cel mult dorit ce este „frumos la vedere și bun la mâncare” (Stihirile Fericilor la glasul al 7-lea), dar care îi vatamă sufletul și îl fac să se îndepărteze de Dumnezeu și de ceilalți oameni. Pentru că în felul acesta interesele materiale sau „spiritualizate” oarecum trec pe primul plan și câștigă teren în defavoarea persoanei. Cel de lângă tine își pierde valoarea sa infinită de persoană și se transformă într-un oarecare instrument pentru rezolvarea unei probleme, pentru atingerea unui interes sau poate să îți devină un vrăjmaș aflat și el în lupta pentru împlinirea altor interese. Și conflictul acesta de interese îndepărtează pacea dintre oameni, darul lui Dumnezeu și fericirea hărăzită lui de Dumnezeu și căutată de om, cu știre sau fără știre, dar într-un mod și într-o direcție greșită.

De aceea vremea Crăciunului, când rememorăm și trăim din nou Sărbătoarea cea mare a Nașterii Domnului pe acest pământ, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, este o nouă șansă ce ni se dă fiecăruia dintre noi de a face un pas în plus pe drumul fericirii, pe drumul către Dumnezeu și către binele sufletelor noastre. De fapt fiecare român, fie că este credincios, sau mai puțin credincios sau chiar indiferent întru cele ale credinței, în vremea aceasta a sărbătorilor de Crăciun simte că ceva deosebit se petrece în jurul lui și se bucură. Oricât de prins ar fi de grijile vieții zilnice, de Crăciun își va face timp să stea cu răgaz câteva zile la casa sa, primind poate pe vreun colindător împins la drum de scânteia credinței și de tradiția moștenită din străbuni, sau privind la televizor, că tot trăim în vremea secolului al XXI-lea super-tehnologizat și modernizat, binecunoscutele colinde de Crăciun.

(Continuare în pag. a 9-a)

Colinda – Biblia nescrisă a Nașterii Domnului

„Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeu nostru, rășărit-a lumii Lumina cunoștinței; că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus. Doamne, slavă Ție!” Așa sună Troparul Nașterii Domnului, cel pe care îl auzim încă din Ajunul Crăciunului, când colindătorii umblă pe la casele românilor, pentru a aduce Vestea minunată. Nașterea Mântuitorului lumii este istorisită prin sutele de colinde pe care românii le-au creat în cinstea sărbătorii bucuriei.

În fiecare an, mergând din casă în casă, în liniștea nopții de dinaintea sărbătorii Crăciunului, colindătorii reactualizează simfonia divină a cetelor îngerești și cântarea păstorilor ce au vestit Nașterea Domnului, în urmă cu 2000 de ani. Colindele se cântă în comuniune, pentru că ele reprezintă credința Bisericii, iar Biserica este adunarea oamenilor în iubirea Prea-

sfintei Treimi. Versurile colindelor istorisesc toate evenimentele care s-au întâmplat la nașterea Mântuitorului lumii: cum au ajuns Iosif și Maria la Betleem, locul în care s-a născut Mesia, cum au venit primele personaje care au aflat de marea bucurie (păstorii, magii), cum a apărut pe cer steaua călăuzitoare.

Încă de la începuturile

sale, poporul român și-a creat o formă proprie de a înțelege și trăi marile evenimente din viața creștină. Astfel, la români, cel mai original mod de cinstire a Nașterii Domnului este colinda. Colinda reprezintă un mod de a ne pregăti pentru Crăciun și de a serba bucuria lui, ca întâlnire a noastră cu sfințenia și cu bunătatea lui Hristos Dumnezeu.

Colinda este o Evanghelie populară, o Biblie nescrisă a Nașterii Domnului. Readucerea în atenție a Nașterii Domnului, în fiecare an, ne arată că sărbătoarea Crăciunului este prezența permanentă a lui Hristos între noi.

Colindele prezintă o valoare neprețuită prin originea și mai ales prin vechimea lor. Ele reprezintă cântecul nostru strămoșesc și una dintre cele mai vechi forme de manifestare a folclorului religios românesc. Colindele reprezintă legătura vie a credinței Bisericii și a iubirii ei față de Hristos-Domnul, ca răspuns al oamenilor la iubirea lui Hristos Cel veșnic, Care S-a făcut om. Colindele sunt ecoul popular, poetic și artistic al cântărilor bisericesti liturgice. În colinde se arată familiaritatea oamenilor cu Dumnezeu-Copilul, cu Pruncul Iisus, Cel ce este „mititel, înfășățel, în scutec de bum-băcel”.

Pe lângă mesajul ceresc al mântuirii, colindele au format și o școală de în-

curajare, de nădejde și de virtuți morale în viața creștinilor, exprimând dragostea de oameni, smerenia, ascultarea și bunătatea, cinstea, dragostea de

țară, eroismul, bucuria sărbătorilor, dorința de prosperitate, belșug și pace, ca idealuri nepieritoare și caracteristici esențiale ale sufletului poporului nostru.

Creștinilor, noi astăzi

*Creștinilor, noi astăzi
Un praznic mare-avem
Ca să-l putem cunoaște
Veniți la Viflaem.
Că L-a născut în lume
Pe-acel ce-L așteptăm
Maria, Maica sfântă
Veniți ca să-L vedem.
Pe paie între vite
Iisus este străin
Să-l ducem și noi daruri
Veniți la Viflaem.
Să mergem cu păstorii
Și să îl preamărim
Căci pentru noi El S-a născut
Veniți la Viflaem.
Creștinilor, noi astăzi
Degrabă s-alergăm
Spre-a noastră mântuire
Veniți la Viflaem.*

(Continuare din pag. a 8-a)

Să ne lăsăm și noi sufletele cuprinse de fiorul credinței și de vestea cea bună cântată în atâtea feluri de nenumăratele noastre colinde. Să nu rămânem, însă, doar la vestea pe care colindătorii ne-o aduc la casele noastre, ci să ne „înarmăm” cu puțină râvnă, cu dorință și cu răbdare ca să ieșim și noi în căutarea și întâmpinarea Mirelui sufletelor noastre. Să mergem la biserică pentru a auzi și noi, între atâtea alte cântări frumoase și pline de înțelepciune, pe care Biserica noastră le-a păstrat cu atâta grijă și scumpătate: „Hristos Se naște, slăviți-L! Hristos din ceruri, întâmpinați-L! Hristos pe pământ, înălțați-Vă! Cântați Domnului tot pământul și cu veselie lăudați-L popoare că S-a preamărit!” (Catavasia I-a a Crăciunului).

Al vostru al tuturor, de tot binele voitor,

† Siluan
Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române
din Ungaria

Data în reședința noastră episcopală din Iula la Praznicul Nașterii Domnului, în anul mântuirii 2008.

Deschide ușa, creștine

*Deschide ușa creștine
Că venim din nou la tine.
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Drumu-i lung și-am obosit
De departe am venit.
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Noi la Viflaem am fost
Unde s-a născut Hristos,
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Și-am văzut pe a sa mamă
Pe care Maria-o cheamă.
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Cum umbla din casă-n casă
Ca pe fiul ei să nască
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Umblă-n sus și umblă-n jos
Ca să nască pe Hristos!!
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Umblă-n jos și umblă-n sus
Ca să nască pe Iisus
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Mai târziu găsi apoi
Un staul mândru de oi
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Și-acolo pe fân jos
S-a născut Domnul Hristos
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Îngerii din cer coboară
Staulul de-l înconjoară
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Îngerii cu flori în mână
Împletesc mândră cunună
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Pe cunună-i scris frumos
Că S-a născut Hristos
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Care cu puterea Sa
Va împărăți lumea*

Întruparea Fiului

Venirea în trup a Domnului Isus Hristos depășește limitele înțelegerii umane. Neputința de a înțelege lucrul acesta a provocat și încă provoacă multe discuții între teologi, între necredincioși, între credincioși și oameni din diferite culturi, provocând uneori chiar tensiuni. Sfântul Ioan Damaschin spunea: „Cuvântul nu și-a coborât din Cer trupul care să fie trecut prin Fecioara Maria, ci a luat din

rămânea însărcinată și vei naște un fiu, căruia îi vei pune numele Isus.” (Luca 1:28–31)

Atunci când Domnul ia chip spiritual în viața omului, din nou Dumnezeu se poate folosi de îngeri ca și în cazul famenului Etiopian: „Un înger al Domnului a vorbit lui Filip și i-a zis: «Scoală-te și du-te spre miazăzi, pe drumul care pogoară spre Ierusalim la Gaza, și care este pustiu.»

ea trup de o ființă cu noi.” Taina acestei întrupări a Domnului Isus a pus în mișcare toate categoriile sociale din dorința de a înțelege și a cunoaște mistica ei în planul economiei divine. Atunci când Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, s-au pus în mișcare îngeri și oameni. Se pare că atunci când Mântuitorul ia chip în ființele noastre, atât îngerii, cât și oamenii sunt folosiți de Dumnezeu.

Îngerii

Înainte nașterii Mântuitorului, tăcerea dintre cele două Testamente (Vechi și Nou) ale Bibliei, este întreruptă de către mesajul îngerului Gavril adresat fecioarei: „Plecăciune, fie, căreia ți s-a făcut mare har; Domnul este cu tine, binecuvântată ești tu între femei! Tulburată foarte mult de cuvintele acestea, Maria se întreba singură ce putea să însemneze urarea aceas-
ta.

Îngerul i-a zis: „Nu te teme, Marie; căci ai căpătat îndurare înaintea lui Dumnezeu. Și iată că vei

Filip s-a sculat și a plecat. Și iată că un Etiopian, un famen cu mare putere la împărăteasa Candace a Etiopienilor, și îngrijitorul tuturor vistierilor ei, venit la Ierusalim ca să se închine, se întorcea de acolo și ședea în carul lui și citea pe prorocul Isaia” (Fapte 8:26–28).

Îngerii stau la dispoziția lui Dumnezeu slujindu-L pe El și slujind la salvarea omului și pentru mântuirea noastră prin Domnul Isus Hristos: „Și căruia din îngeri i-a zis El vreodată: «Șezi la dreapta Mea, până voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut al picioarelor Tale? Nu sunt oare toți duhuri slujitoare trimise să îndeplinească o slujbă pentru cei ce vor moșteni mântuirea?»” (Evrei 1:13–14)

Oamenii

Pentru ca Domnul nostru să se nască în Betleemul din Iudeea și să îndeplinească profeția lui Mica (Mica 5:3–4), Dumnezeu îl determină pe Cezarul August să facă recensământul și fiecare locuitor al le-

rusalimului să fie obligat să meargă să se înscrie în cetatea lui. Iosif se duce și el cu Maria, din Galileea în Iudea pentru a se înscrie, creând astfel cadrul profetic în care trebuia să se nască în Betleem Mântuitorul lumii. A fost umilitor modul în care a trebuit să se nască Isus, dar planul lui Dumnezeu trebuia dus la îndeplinire.

Atunci când se produc nașteri din nou și Domnul Isus se naște în viața noastră, nu se creează întotdeauna condițiile pe care noi ni le-am dori, dar planul lui Dumnezeu trebuie dus la îndeplinire. Pentru ca temnicerul din Filipi și casa lui să fie mântuiți, Pavel și Sila a trebuit să fie biciuiți, aruncați în temniță și puși cu picioarele în butuci (Fapte 16:16–34).

Pentru ca cei de pe ostrovul Malta să cunoască puterea lui Dumnezeu și să aibă parte de vindecare, Dumnezeu a făcut ca Pavel să fie arestat, să călătorească pe mare, să sufere frigul și să fie mușcat de o năpârcă. (Fapte 28:1–6).

Împăratul Darius a dat o scrisoare către toate popoarele, către toate neamurile, către toți oamenii de toate limbile care locuiau în împărăția lui, cu următorul conținut: „Poruncesc ca, în toată întinderea împărăției mele, oamenii să se teamă și să se înfricoșeze de Dumnezeul lui Daniel. Căci El este Dumnezeul cel viu, și El dăinuiește veș-

nic; împărăția lui nu se va nimici niciodată, și stăpânirea lui nu va avea sfârșit.” (Daniel 6:26)

Pentru cele de mai sus, Dumnezeu a creat un cadru tare incomod pentru Daniel, groapa cu lei. Dar minunea salvării lui Daniel a fost momentul declanșării cunoașterii lui Dumnezeu (Daniel 6:4–17).

Îngerii și oamenii ascultători

Îngerii și-au îndeplinit în totul rolul lor la nașterea lui Isus Hristos, Mântuitorul. Ei au anunțat întruparea (Matei 1:18–25; Luca 1:26–35), s-au arătat păstorilor (Luca 2:8–14) și au înștiințat pe părinții Pruncului de pericolul de moarte a lui Isus (Matei 2:13–16), dând îndrumări divine familiei lui (Matei 2:19–23).

Dar lucrarea îngerilor trimiși de Dumnezeu ar fi fost zadarnică dacă oamenii nu ar fi ascultat, nu ar fi recepționat mesajele: Maria a răspuns: „Facă-mi-se după cuvintele tale!” (Luca 1:38), Iosif a făcut „cum îi poruncise îngerul Domnului” (Matei 1:24), păstorii s-au dus imediat la Betleem să vadă ce le-a făcut „de cunoscut Domnul” (Luca 2:15) și, în sfârșit, când pericolul era mai mare, la înștiințarea îngerului, „Iosif s-a sculat, a luat Pruncul și pe mama lui, noaptea și a plecat în Egipt” (Matei 2:14) iar apoi la timpul potrivit, tot la îndemnul îngerului „Iosif s-a sculat, a

luat Pruncul și pe mama Lui și a venit în țara lui Israel” (Matei 2:21).

Taina întrupării în noi

Marele teolog universal Maxim Mărturisitorul – autor de scrieri în toate domeniile teologice a spus: „Cuvântul lui Dumnezeu și Dumnezeu vrea să lucreze pururea în toți taina întrupării Sale.”

În epistola către Filipeni, apostolul Pavel scrie: „El, măcar că avea chipul lui Dumnezeu, totuși n-a crezut ca un lucru de apucat să fie deopotrivă cu Dumnezeu, ci s-a dezbrăcat pe Sine Însuși și a luat un chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor.” (Filipeni 2:6–7)

Cuvântul, îmbrăcând trupul, a desființat cu totul toată mușcătura șarpelui, spunea Sfântul Atanasie cel Mare.

Apostolul Pavel, care dorea ca toți credincioșii să aibă chipul lui Hristos în ei, mărturisise despre sine: „trăiesc (...) dar nu mai trăiesc eu, ce Hristos trăiește în mine” (Galateni 2:20). Iar pentru cele viitoare „după cum am purtat chipul celui pământesc, tot așa vom purta și chipul Celui ceresc” (1 Cor. 15:49), pentru că, atunci când se va arăta El, vom fi ca El (1 Ioan 2:2).

Asemenea gânduri și dorințe să ne însuflețească și de Sărbătorile care ne aduc aminte de minunata întrupare a Fiului! A Lui să fie Slava în veci. Amin.

Dorin Gavra, presbiter,
Biserica Penticostală nr. 1
din Micherechi

„Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat, și domnia va fi pe umărul Lui; Îl vor numi: Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veșnicilor, Domn al păcii. El va face ca domnia Lui să crească, și o pace fără sfârșit va da scaunului de domnie al lui David și împărăției lui...”

Isaia 9:6,7/a

Dorim tuturor cititorilor noștri sărbători pline de bucurie și pace cu Mântuitorul!

„Și cuvântul S-a făcut trup...”

În fiecare an, zilele din ultima parte a lunii decembrie marchează parcă într-un mod deosebit mersul vieților noastre, ascultând colindele la radio, televiziune și chiar pe străzi, îndemnându-ne parcă la o meditație mai profundă la Cuvântul Evangheliei.

Sărbătoarea nașterii Mântuitorului este una de căpătâi pentru toți creștinii și privind tabloul venirii Mântuitorului în lumea noastră ți se umple inima de bucurie și mulțumire. Dacă evanghelistul Matei și Luca, vorbind despre nașterea Domnului au pus ac-

centul pe un Isus născut dintr-o fecioară în ieslea Betleemului, evanghelistul Ioan îl prezintă pe Isus ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu, „Și a locuit printre noi, plin de har și de adevăr. Și noi am privit slava lui, o slavă întocmai ca slava singurului născut din Tatăl”. (Ioan 1:14). Pentru a putea comunica cu noi oamenii, Fiul lui Dumnezeu a luat chip de om – numit fiind și Fiu al omului –, a transmis mesajul mântuirii și al iertării îndemnând pe oameni la pocăință. Păcatul Adamic a compromis întreaga omenire de la Adam încoace, oamenii devenind tot mai răi, ajungând până și poporul Domnului (evreu) într-o stare pe care o prezintă Isaia în cap. 1. v. 3. „Boul își cunoaște stăpânul, și măgarul cunoaște ieslea stăpânului său, dar Izrael nu Mă cunoaște, poporul Meu nu ia aminte la Mine”. Fiul lui Dumnezeu a venit la același popor, dar mesajul Lui a rămas pentru toată omenirea și Isaia

ii spunea cu 700 de ani înainte: „Vorbiți bine Ierusalimului, și strigați-i că robia lui s-a sfârșit, că nelegiuirea lui este ispășită, căci a primit din mâna Domnului de două ori cât toate păcatele lui”.

Această veste ne umple inimile de bucurie și de recunoștință față de pruncul născut în ieslea Betleemului, și ar trebui să schimbăm stările noastre sufletești, făcându-ne mai buni unii cu alții și mai ales față de cei greu încercați din jurul nostru.

„Mângâia-ți, mângâia-ți

pe poporul meu” – striga Isaia inspirat de duhul profetic într-o vreme grea pentru cei din vremea lui din punct de vedere spiritual. Trăim vremuri grele, în care oamenii stau apăsați de povara păcatelor și am convingerea că mesajul dulce al mântuirii poate aduce alinare pentru cei mulți. Vă spun: „Hristos s-a născut!” și „La mulți ani” împreună cu Domnul Isus pentru toți cititorii săptămânalului „Foaia românească”.

p. V. Bogdan,
Biserica Penticostală „Betel”
din Micherechi

Vizitatorii de departe

„Când au văzut ei steaua, n-au mai putut de bucurie” (Matei 2:10).

O supernovă? Cometa lui Halley? O conjuncție a planetelor Jupiter și Saturn? Manifestarea gloriei divine a lui Dumnezeu? Scriptura numește fenomenul pur și simplu o „stea”, fără să-l descrie mai departe.

Deși nu putem afla totul despre acest semn astronomic, cunoaștem totuși anumite lucruri despre ea. Scopul pentru care a apărut steaua ne este cunoscut. Ea a avut menirea de a le anunța magilor nașterea lui Mesia. Într-un fel sau altul, ei au știut că aceasta a fost „steaua” Lui. Acești magi probabil au cunoscut profeția din Numeri 24:17 „O stea răsare din Iacov, un toiag de cârmuire se ridică din Israel”. Ei au asociat această stea cu nașterea lui Mesia. Steaua a apărut de două ori. Prima dată steaua i-a călăuzit pe magi spre Israel. După ce au descoperit la Ierusalim cu precizie cetatea în care S-a născut

Hristos, steaua a reapărut, și i-a condus până la locul unde era Pruncul. Întâlnirea cu Domnul Isus le-a adus multă bucurie în inimă.

Trăim într-o lume agitată, plină de îngrijorări și ispite. Spre deosebire de magi, din nefericire mulți oameni caută stelele căzătoare ale lumii. În cele din urmă, stelele bogăției, ale popularității și ale puterii le dezamăgesc privirile atinse și îi lasă nesatisfăcuți.

Credincioșii au respon-

sabilitatea de a-i îndruma pe cei care caută spre adevărata lumină a stelei din Betleem. În această epocă agitată, să ne aducem aminte unul celuilalt că este necesar să ne luăm privirile de la strălucirea lumii și să ne-o îndreptăm spre o stea și mai strălucitoare, spre o stea permanentă.

Dumnezeu să vă dea la toți sărbători binecuvântate și un an nou fericit.

Ioan Rujă, presbiter,
Biserica Baptistă
din Micherechi

George Cornici

Întâmpinați Crăciunul...

„Să prăznuim dar praznicul nu cu un aluat vechi, nici cu un aluat de răutate și vilenie, ci cu azimile curăției și adevărului.”

(1 Corinteni 5:8)

Întâmpinați Crăciunul cu-n duh de mulțumire
Priviți dincolo de pământeasca strălucire
Priviți dincolo de lumini și ornamente
Priviți la Betleem, la acele evenimente
Ce au adus pe Terra pe Fiul ispășirii
Ca să puteți pași pe drumul propășirii
El a venit de Sus, din sferele înalte
Spre sferele slăvite pe brațe să vă poarte
El s-a născut în iesle să aibă acces la Har
Și sufletul cucernic și sufletul hoinar.
E sărbătoare mare, vestiți a lui iubire
Vestiți-l îndurarea, v-a scos din rățacire
Întreaga omenire era scăldată-n tină
Prin actul întrupării la toți s-a dat lumină
Dar unii au respins-o, rămas-au sub osândă
Lipsiți de pacea Lui și de privirea-l blândă,
Lipsiți de caracterul ce-i dat prin pocăință
Încorsetați în fire, cuprinși de neputință.
Ferice de aceia ce și-au deschis ființa
Pentru cerescul Prunc; ei și-au sfințit dorința.
Întâmpinați Crăciunul cu brațele deschise
Lăsați să intre-n inimi doar nobile vise
Doriți mai multă pace în sfânta Adunare
Din ce aveți mai dați și la acel ce n-are
Lăuntru să vă fie o iesle primitoare
Căci Tatăl pentru voi multe îndemnuri are
De știți însemnătatea acestui praznic sfânt
Veți spune la vecini de noul legământ
Prin care pot obține cu Cerul împăcare
Că-n lumea de acum sunt toate trecătoare.
Întâmpinați Crăciunul cu-azima purității
Tratați pe cei din jur în spiritul dreptății
Îndepărtați mânia și duhul de trufie
În lumea de rebeli mereu fiți mărturie
Luați noi hotărâri de-a fi exemple-n toate
S-aveți Crăciun în case de-acum până la moarte
Întâmpinați Crăciunul cu-n duh de mulțumire
Priviți dincolo de pământeasca strălucire
Priviți dincolo de lumini și ornamente
Priviți la Betleem, la acele evenimente
Ce au adus pe Terra pe Fiul ispășirii
Ca să puteți pași pe drumul propășirii.

Premiu „Pro Cultura Minoritatum” pentru profesoara Maria Sarca Zombai

Pentru al patrulea an consecutiv, Institutul Cultural Maghiar din Budapesta a organizat Gala Naționalităților, care a avut loc duminică, 14 decembrie, la Budai Vigadó, unde s-au întrunit reprezentanți ai celor 13 minorități naționale și etnice din Ungaria. Gala a cuprins, printre altele, și decernarea premiilor „Pro Cultura Minoritatum Hungarie”, care în acest an, din partea românilor, i-a revenit profesoarei Maria Sarca Zombai din Chitighaz.

Gala Naționalităților a fost deschisă de *Borbáth Erika*, directorul general al Institutului Cultural Maghiar, după care secretarul de stat la Ministerul Culturii, *Bogyai Katalin*, a vorbit despre importanța „Anului european al dialogului intercultural” și despre valoarea inestimabilă a culturii minorităților. Gala Naționalităților din acest an s-a desfășurat sub patronajul ministrului culturii, *Hiller István*. Din partea Ministerului Culturii, a fost înmănat un premiu special pentru Casa Naționalităților din Seghedin, care funcționează deja de 10 ani și oferă spațiu tuturor minorităților din orașul de pe malul Tisei.

Distincțiile „Pro Cultura Minoritatum Hungarie” – „Pentru Cultura Minorităților din Ungaria” pe anul 2008 au fost înmănate pentru 8 persoane sau grupuri din partea comunităților rromă, croată, poloneză, germană, română, sârbă, slovacă și slovenă. Anul acesta, din partea co-

munității noastre a avut onoarea de a prelua această distincție profesoara în pensie din Chitighaz, *Maria Sarca Zombai*.

Cu ocazia Galei Naționalităților, pe 14 decembrie, în aula Institutului Cultural Maghiar s-a deschis o expoziție din cele mai frumoase fotografii vechi despre românii din Chitighaz, imagini care fac parte din colecția profesoarei Maria Sarca Zombai. (Despre expoziție puteți citi în pagina a 32-a a revistei noastre.)

În cadrul programului festiv, care a avut loc după înmânarea distincțiilor, au evoluat pe scenă reprezentanții culturali ai minorităților, dansatori și povestitori, coruri și fanfare. Românii din Ungaria au fost reprezentați de această dată de două fete povestitoare de la școala din Micherechi, *Carina Iuhas* și *Diana Bogdan*, care au spus o poveste românească. (Amănunte vezi și în pagina a 22-a.)

E. Iova

După obținerea diplomei de profesor, a început să lucreze în satul său natal, la Chitighaz, unde a fost pedagog al școlii generale românești timp de patru decenii.

Prin activitatea sa, valorile culturale ale minorității române din Ungaria au fost cunoscute de un șir lung de generații. În cursul predării celor două domenii principale, limba, literatura română și istoria, s-a străduit ca elevii săi să însușească cât mai multe cunoștințe despre situația specială a comunității din care fac parte, despre valorile culturii tradiționale românești.

În afara orelor școlare, a organizat pentru tineri cercuri de păstrare a tradițiilor, ocupații despre cultura și civilizația românească, cercetări despre istoria locală.

În calitate de pedagog român, a acordat o deosebită atenție cercetării și documentării moștenirii materiale și spirituale a comunității românești. Rezultatul acestei activități este una dintre cele mai bogate colecții etnografice particulare din rândul românilor din Ungaria. În cursul cercetărilor sale a prelucrat și a adunat într-un manuscris cele mai importante evenimente din existența de 200 de ani a școlii românești din Chitighaz. Printre preocupările sale se mai află prelucrarea unei arhive fotografice foarte bogată, care cuprinde ultimul secol al comunității românești din Chitighaz.

(Textul de laudatio)

Aniversare cu concert și expoziție la ICR Seghedin

Filiala din Seghedin a Institutului Cultural Român din Budapesta a fost deschisă în urmă cu un an, în 12 decembrie 2007. Instituția a luat ființă în urma acordului dintre miniștrii de externe ai României și Ungariei din 2005. Institutului Cultural Român din Budapesta este prima instituție culturală din România, care a deschis o filială în țară-gazdă. Pe parcursul anului încheiat au avut multe acțiuni culturale, între altele – Ziua Institutului Cultural, Zilele Filmului Românesc, expoziția de mare interes alcătuită din materiale de arhivă ale fostei Securități cu titlul „Și tu erai urmărit”, sau concertul de succes al formației clujene Nightlosers, dansul tradițional la

Călușarilor din Oporelu, etc.

Vineri, 12 decembrie, cu ocazia aniversării primului an de la înființarea filialei din Seghedin a ICR, a avut loc o serată festivă, care a debutat cu vernisajul expoziției lui *Adam Lukács*, inti-

tulată „Un an în tablouri”. Înainte ca cei prezenți să viziteze expoziția de fotografii în care mulți s-au putut regăsi, directoarea *Brîndușa Armanca* a mulțumit tuturor celor care au pus umărul pentru deschiderea și funcționarea insti-

tutului, fiind premiați și unii ziariști care au contribuit la popularizarea institutului, printre aceștia s-au numărat și câțiva ziariști români din Ungaria. Au fost distinși *Iulia Kaupert* (Radio Seghedin, „O voce românească”), *Anca Butar* (săptămânalul „Foaia românească”, *Jula*), *Tiberiu Boca* și *Ștefan Crâsta* (Televiziunea Maghiară, Studioul din Seghedin, „Ecranul nostru”).

Serata a urmat cu concertul lui *Daniel Făt*, absolvent al Facultății de Artă Teatrală din Târgu-Mureș. Daniel Făt a răspuns aplauzelor celor care l-au așteptat cu nerăbdare în sălile ICR cu o glumă: „Eu nu cânt frumos, dar cânt tare”. După câteva colinde,

artistul a interpretat și alte piese, distracția și voia bună instalându-se în sală, toți cei prezenți răsplătindu-l pe interpret cu aplauze furtunoase. Parodiile unor melodii sau cântecele după texte proprii au fost interpretate de Daniel Făt într-o manieră inconfundabilă, haioasă. Daniel Făt uneori se multiplica cântând pe mai multe voci. La sfârșit a invitat un voluntar din public, cu care să compună împreună un cântec. Cea mai curajoasă a fost profesoara *Maria Gavra* de la Catedra de română, care pentru talentul și curajul său a primit drept răsplată unul din noile CD-uri ale artistului. Serata s-a încheiat cu o recepție. A.B.

Premii românești pentru valori ungurești

La 15 decembrie, Institutul Cultural Român din Budapesta a acordat, în sala de festivități a Academiei Ungare, premiile Institutului pe anul 2008. Aflat la cea de a doua ediție, anul acesta Premiul de Excelență Culturală, Premiul Cultural și Premiul Media au fost acordate renumitului pianist *Kocsis Zoltán*, tânărului scriitor *Dragomán György* și profesorului universitar *Sükösd Miklós*.

Invitaților sosiți cu acest prilej în somptuoasa clădire a Academiei, doamna director *Brîndușa Armanca* le-a promis o seară în care sculptura, muzica, literatura se întâlnesc în armonie în pofida discordanței în care se află lumea astăzi.

În deschidere a fost vernisată lucrarea sculptorului *Ștefan Călărășanu*, „Piano No.1270” sau un pian în „bronz major” pe fundalul muzicii lui Chopin, interpretată de *Kocsis Zoltán*. În continuare, doamna director a precizat că premiile acordate de ICR Budapesta arată cu toată sinceritatea că sunt onorate valorile culturale și prin ele se dorește consolidarea dialogului cultural și respectului între România și Ungaria.

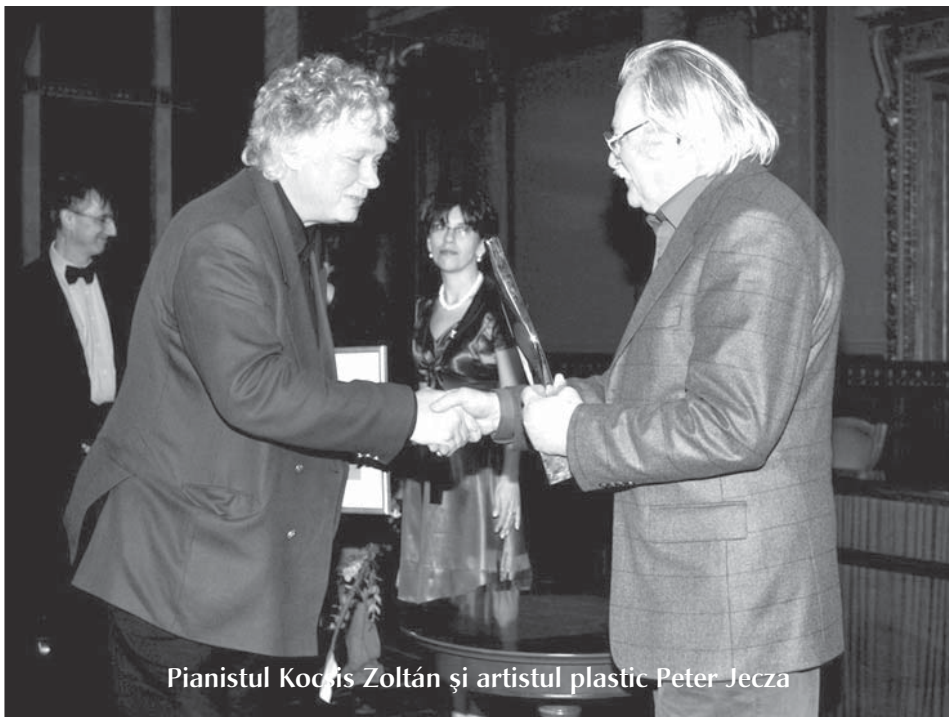
Horia Roman Patapievici, președintele ICR de la București a arătat că românii și maghiarii au trecut de-a lungul istoriei prin ostilitate, invidie și acum au ajuns la admirație, iar aceasta din urmă trebuie exploatată pentru că „cel mai bine te învecinezi cu cineva dacă-l admiri”.

Alegerea a fost făcută în consens, deoarece începând de la un anumit nivel, valorile nu se mai află în competiție. Premiile au fost susținute de un juriu format din personalități de marcă din cele două țări: *Horia Roman Patapievici*, *Marius Sala*, vicepreședin-

tele Academiei Române, *Horia Andreescu*, dirijor șef al Orchestrei Radio, profesor la Conservatorul din București, sculptorul *Peter Jecza*, academicianul *László Somfai*, muzicolog și *Sándor Kányádi*, poet laureat al premiului Herder. Trofee din bronz au fost create de sculptorul *Peter Jecza*, membru al Academiei de Arte din România și de asemenea al Academiei de Arte Frumoase din Ungaria.

Festivitatea de premiere a început cu acordarea *Premiului Media pe 2008* cercetătorului media *Sükösd Miklós*, profesor universitar, director academic al Centrului de studii media și comunicare al Universității Central Europene, care contribuie la consolidarea solidarității dintre jurnaliști, cercetători, profesori prin proiecte de anvergură, care stabilesc noua agendă mediatică europeană.

Sükösd Miklós a declarat că în unul din proiectele sale s-a ocupat de evenimentele mediatică din 27 de țări printre care România, Polonia, Cehia, Ungaria, și a arătat că nu numai media națională este importantă într-o țară ci și cea a minorităților și nu este important numai ceea ce se declară la Bruxelles ci și ceea ce se întâmplă dincolo de acesta. Într-un alt proiect a încercat să

Pianistul Kocsis Zoltán și artistul plastic Peter Jecza

răspundă la întrebarea „de ce sunt interesante problemele țărilor central europene în comparație cu restul Europei și al lumii”. Răspunsul ar putea fi multitudinea de etnii, pluralismul, exemplul de coexistență.

Premiul Cultural 2008 a fost acordat tânărului scriitor *Dragomán György*, originar din Târgu-Mureș, romancier și dramaturg, traducător, reprezentant al noului val al literaturii europene. „Regele Alb”, unul din romanele sale de succes, tradus în zeci de limbi, evocă copilăria transilvană.

Dragomán György a declarat că este un moment deosebit pentru el ca la 20 de ani după ce a părăsit locurile natale, să fie premiat în clădirea Academiei Ungare de către Institutul Cultural Român. Celor prezenți le-a mărturisit că „Regele Alb” este parțial autobiografic, iar copilăria

sa în Transilvania a avut farmecul ei, într-un cartier unde locuiau și se jucau laolaltă copii maghiari și români. Numele personajului romanului său este, de fapt, porecla pe care i-au dat-o copiii din cartierul unde a locuit – „Dzsata” Geata – de la cuvântul românesc săgeată. Când a început să scrie romanul a simțit că acest cuvânt exprimă atmosfera României anilor '80. El a declarat că deși cartea sa a fost tradusă în multe limbi, a fost deosebit de impresionant când a primit traducerea în limba română, atunci a simțit că „Dzsata” s-a întors acasă.

Premiul de Excelență Culturală a fost acordat anul acesta pianistului *Kocsis Zoltán*, compozitor, dirijor de renume mondial, unul dintre cei mai prestigioși muzicieni maghiari ai zilelor noastre, care de curând a încheiat înregistrările integrale din seria Bartók, solo pian cât și cu orchestră, componistica și prelucrările Enescu.

Pianistul a mulțumit celor care s-au gândit la crezurile pe care le reprezintă și a mărturisit că această lume în care criteriul permanenței dispare, nu este benefică activității artistice. Politica pare să se strecoare peste tot în viața de toate zilele, în familiile noastre, totul e pătruns de discursuri care tulbură filonul de creație a artistului. Bartók a fost atacat poli-

tic pentru că a cercetat folclorul românesc. Politicienii uneori încearcă să spună „adevărul despre artă”, deși ar putea învăța de la artiști ce înseamnă toleranța, respectul față de celălalt, să învețe care sunt acele niveluri, unde nu mai e nevoie de confruntare. În lumea aceasta care se globalizează, cu voia sau fără voia noastră, existența Uniunii Europene e totuși un pas, o posibilitate de a-și păstra fiecare identitatea raportat la lume ca întreg.

„Să privim realitatea în față, cu răbdare, empatie, să încercăm să o schimbăm câte puțin, numai așa avem șanse să supraviețuim. Biografia lui Bartók și Enescu ne învață acest lucru”, a conchis *Kocsis Zoltán*.

În încheiere, președintele *Patapievici* a precizat că în această seară au fost premiate „talentul, inteligența și simțul artistic înalt” și a mulțumit celor 10 colaboratori ICR din Ungaria, care prin activitatea lor au reușit să creeze un pod cultural imaginar între București, Budapesta și Seghedin.

Seara a continuat cu recitalul sopranei *Simina Ivan*, solistă a Operei de Stat din Viena, acompaniată la pian de *Andrei Roth*. Au fost interpretate lucrări semnate de George Enescu, Franz Liszt, Tiberiu Brediceanu, Kodály Zoltán și Gherase Dendrino.

Gabriela Enea Elekes

În centru, cei trei premiați ai anului 2008

Un bucătar român de aur – Gheorghe Ambruș

În perioada 19–22 octombrie, la Erfurt, în Germania s-a desfășurat cea de-a 22-a ediție a „Jocurilor olimpice” ale bucătarilor și cofetarilor. Având drept moto: „Gătitul fără bariere: veniți, priviți, minunați-vă și gustați!”, olimpiada de gastronomie de la Erfurt și-a atins scopul. Zecile de mii de vizitatori au putut fi martorii unei transformări fără precedent a artei culinare, cu tehnici de lucru surprinzătoare și care fără îndoială fac cinste înaintașilor emblematici ai acestei profesii. Printre cele 47 de țări a făcut parte și echipa națională de bucătari-șefi a României, care s-au întors acasă cu trei medalii de bronz, dar a participat și Ungaria, care a obținut 20 de medalii. Din echipa celor din Bichișciaba a făcut parte și un bucătar de origine română, născut la Chitighaz, *Gheorghe Ambruș*, care se mândrește cu mai multe medalii de aur, dar care pentru prima dată a obținut aur la un concurs internațional. După reușitele de la concursul culinar, Gheorghe Ambruș povestește cititorilor *Foii românești* despre experiențele de la Erfurt.

Sute de concurenți, mii de feluri de mâncare

– La Olimpiada Bucătarilor au participat echipe de bucătari-șefi și patiseri-șefi din mai multe țări, în mare între șapte și opt sute de concurenți. „Olimpiada culinară” a luat naștere la inițiativa lui Carl Matthaus Benzer în Frankfurt, în jurul anului 1900. Evenimentul ajuns la cea de-a 22-a ediție se desfășoară o dată la patru ani. Echipele naționale au avut de pregătit specialități culinare din țările de origine. În total au fost pregătite 3.500 de feluri de mâncare, degustate apoi de juriu și de vizitatori. Acest concurs este o manifestare a artiștilor în arta culinară, a măștrilor bucătari și cofetari. Deschiderea jocurilor olimpice a beneficiat de toate atribuțiile: parada națiunilor și

defilarea drapelurilor, ridicarea stindardului olimpiadei și, nu în ultimul rând, aprinderea flăcării olimpice. Sute de bonete albe din peste 40 de națiuni s-au ridicat, iar privirile bucătarilor s-au îndreptat către drapelul olimpic, în timp ce prestigiosul juriu internațional depunea jurământul de credință față de o competiție bazată pe egalitatea în șanse, pe fair-play și curaj. Patru zile de foc desfășurate într-un spațiu de 25.000 mp în cadrul pavilionului expozițional Messe Erfurt.

Competiția a aliniat la start echipe naționale de seniori și juniori, echipe militare, echipe de catering, concurenți individuali la diferite clase de creație (artă culinară – bufet rece, sculpturi în legume, fructe, unt, margarină, ciocolată, parmezan și gheață, tablouri din materii prime ve-

getale și crupe, aluaturi, pi-esă din zahăr, marțipan). Alături de bucătari și cofetari, care produc minunile gastronomice s-au aflat și ospătarii, într-un concurs de tehnică a servirii. Eu pentru prima dată am luat parte la această olimpiadă, dar e ceva extraordinar.

Luni de pregătiri intense

– Pentru a concura pe plan mondial și pentru a obține medalia de aur este nevoie de multă pregătire. În cazul meu a fost nevoie de o muncă uriașă și anume este vorba și de 27 de ani de experiență în acest domeniu. Pentru acest concurs ne-am pregătit jumătate de an, împreună cu echipa gastronomică din

care am făcut parte, echipa gastronomică „Time” din Bichișciaba. Din această echipă au făcut parte opt meșteri bucătari, un cofetar și un coordonator, care s-a ocupat de acte și organizarea necesară. La începutul pregătirilor am tras la sorți ca cine să participe la olimpiadă în grup sau individual, așa am ajuns ca eu și încă trei bucătari să ne pregătim pentru individual și patru bucătari cu un cofetar au participat în grup. La muncă în grup toți cinci se luptă pentru medalia de aur, iar la individual trebuie să te pregătești singur pentru medalie. Noi am fost o echipă unită, cum se zice că toți pentru unul și unul pentru toți, deoarece eu am ajutat la concurs grupului la pregătiri, iar la rândul meu am fost și eu ajutat de ceilalți. În același rând, trebuie să menționez că l-am avut alături la ultimele pregătiri pe meșterul bucătar Varga Károly, care a câștigat mai multe olimpiade și concursuri internaționale, se poate mândri cu 11 medalii de aur obținute la diferite olimpiade gastronomice și 15 medalii de aur câștigate la competiții internaționale. Medaliiile noastre sunt și meritul lui, el ne-a arătat ce pretenții sunt la olimpiadă, ce aperitive și decorații gastronomice au succes.

Înainte de a pleca la Erfurt am avut patru mari probe, nu de fiecare dată

ne-a plăcut cum au ieșit gustările, de aceea s-au mai făcut schimbări în meniu, iar cea mai mare probă și ultima, la care am pretătit totul identic cu ceea ce am făcut la olimpiadă, a fost la Teatrul Jókai din Bichișciaba.

Succese individuale și în grup

– În afară de echipa noastră de la Bichișciaba au mai participat două echipe ungurești și încă 16 bucătari la individual, plus o echipă națională a cărei căpitan a fost Varga Károly, meșterul care ne-a pregătit și pe noi. Echipa națională a avut ca sarcină realizarea a două obiective: „restaurantul națiunilor”, unde au luat medalia de argint și bufetul rece, la care au primit medalia de bronz. La această olimpiadă, echipa din Ungaria a fost la mare înălțime, ceea ce înseamnă 20 de medalii. Echipa noastră, după cum am mai amintit, am mers 9 persoane și toți am adus medalii.

În primele zile colegii mei au adus toți medalii de bronz și pentru că eu am concurat în ultima zi a olimpiadei îmi spuneam că trebuie să iau măcar bronz și să nu fiu mai prejos. Patru dintre noi am rămas pentru ultima zi la individual și au câștigat un argint și trei medalii de aur.

(Continuare
în pag. a 15-a)

Un bucătar român de aur – Gheorghe Ambruș

(Urmare din pag. a 14-a)

La competiția internațională de acest gen nu am mai participat până acum, dar doresc să continui ceea ce am început și să demonstrez că această medalie de aur nu a fost doar o întâmplare.

„Gheorghe Ambruș – Gold”

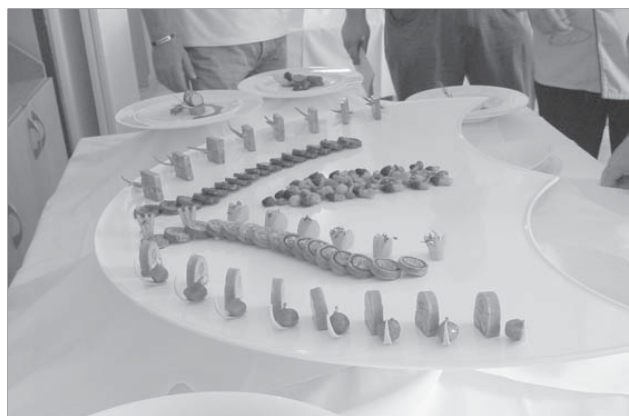
– Fiecare echipă a avut la dispoziție o bucătărie complet echipată pentru a executa preparatele la cel mai ridicat nivel calitativ.

Materia primă a fost asigurată de fiecare națiune, iar organizatorul a rambursat o parte din costurile materiei prime, circa 4% din prețul de vânzare. Așa s-au desfășurat pregătirile între orele 5.00–7.00 ale dimineții au trebuit pregătite platourile pentru concurs. Pe la ora 11.00 toți concurenții au fost pregătiți pentru primirea juriului și când ne-am uitat în jur la munca celorlalți ne-au trecut puțin emoțiile pentru că platourile noastre erau deosebite. De la ora 16.00, într-o încăpăre pregătită

pentru anunțarea rezultatelor, s-au făcut premierile. La ora 18.00 mi-am auzit numele. Când m-am dus spre scenă nu am știut ce voi primi. Am văzut doar că cel care înmâna medalii s-a îndreptat către panoul unde erau frumos expuse medaliiile. Atunci am știut că mai prejos decât

bronz nu poate fi. Când am urcat pe scenă, președintele asociației gastronomice mi-a citat din nou numele: „Gheorghe Ambruș – Gold”. Ceea ce am simțit în acel moment nu se poate spune în cuvinte. După ce mi-am scos boneta să-mi pună în gât medalia, am auzit că sunt invitați pe sce-

nă colegii mei, care de asemenea au primit medalii de aur și una de argint și toată sala a început să aplaudă. A fost ceva de nedefinit în cuvinte... Acele momente pe care le-am trăit atunci, doresc să le trăiască și alții. Sunt clipe în care uiți de toate și te simți în al nouălea cer. Anca Butar

Cozonaci cu mac și nucă

Ingrediente

Aluatul: 800g făină, 100g margarină, 50g ulei, 150g zahăr, 40g drojdie, 500ml lapte, 4 gălbenușuri, 1 lingură gris, 1 linguriță rasă de sare.

Umplutura de nucă: 500g nucă măcinată, 150g apă, 250g zahăr, 100g rom.

Umplutura de mac: 500g mac măcinat, 250g zahăr, 200g apă, 1 linguriță coajă de lămâie rasă.

Mod de preparare

Se pune drojdia și o lin-

Ideii pentru masa de Crăciun

guriță de zahăr în jumătate de pahar de lapte cald. Se amestecă și se pune deoparte să crească. Se cernă făina într-un vas adânc. Peste ea se toarnă drojdia crescută și se amestecă. Se topește margarina împreună cu uleiul și se amestecă cu făina. Se adaugă gălbenușurile frecate cu sarea, zahărul, grisul și la sfârșit se adaugă laptele cald amestecând tot timpul ca să nu se facă cocoloașe. Se frământă și se bate până apar bule de aer. Aluatul se presară cu făină, se aco-

peră cu un șervet și se pune deoparte să crească.

Prepararea umpluturii de nucă: Se pune la fiert apa și zahărul. Când fierbe se adaugă nuca măcinată și se fierbe puțin. Se stinge focul și se adaugă romul. Se lasă să se răcorească. Prepararea umpluturii de mac se face la fel ca cea de nucă cu deosebirea că în loc de rom se pune coaja de lămâie rasă.

Prepararea cozonacului: Se pune multă făină pe masa de lucru, iar mâinile se vor da prin făină tot timpul. Aluatul crescut se răstoarnă pe masă, se împarte în patru. După ce s-au întins și s-au umplut cu nuci și mac, cozonacii se ung cu gălbenuș de ou, se mai lasă să stea în tipsie cca. 10 min. Se pun apoi în cuptorul încălzit în prealabil. Se coace la temperatura de 180–200 grade cca. 45–60 min. Se scot când sunt rumeni. Se scot calzi din tipsie și se pudrează cu zahăr când sunt reci.

Melcișori cu nucă

Ingrediente

Aluat: 300g făină, 130g zahăr, 100g unt, 3 gălbenușuri, 20ml lapte, 50g

smântână. Crema: 100g nuci măcinate, 20g miere, 10g stafide, 5ml esență de vanilie, 2g cacao, 50ml lapte.

Mod de preparare

Se întinde aluatul în foaie și se unge cu crema din nucă, după care se taie bastonașe lungi de 12–15 cm și groase de max. 2 cm, care se rulează și se coc aproximativ 20–30 de minute. Când sunt calzi sunt moi după ce se răcesc devin crocanți la exterior.

Colinde

Sus, boieri, nu mai durmiți,
Că nu-i vremea de durmiț,
Nu durmiți de astă seară,
Că ședem în privegheat,

C-așteptăm pe Domnul Sfânt,
Ca să vie pe pământ,
Că cocoșii mi-or cântat,
Zori dalbe s-or revărsat.

Noi în casă om intra,
Colinda v-om colinda
Și colacu l-om lua.
Și-o-nchinăm cu sănătate!

* * * * *

Ciucur verde de mătase,
Hai, lerui, ler, hai, lerui, ler,
Ciucur verde de mătase

Slobozâ-ne gazdă-n casă,
Hai, lerui, ler, hai, lerui, ler,
Slobozâ-ne gazdă-n casă

C-afară ploaie de varsă,
Căciulița mi s-o spartu,
Calu mi s-o cumpănit,
Calu trebe potcovitu
Cu potcoave de colaci
Și cu cuie de cârnațu.
Calu trebe adăpatu
C-un pahar de vin curatu.

* * * * *

Berbecaș cu coarne-ntoarse,
Slobozâ-ne, gazdă-n casă,
Bună sara lui Crăciun,

C-afară ploaie de varsă!
Dacă, gazdă, nu ne crezi,
Bună sara lui Crăciun,

Leși afară și ne vezi,

Că suntem în haine verzi,
Haine verzi și mohorâte,
Cum îs, Doamne, mai urâte.

* * * * *

Astă sară-i sara sfântă,
Astă sară-i sara sfântă,
Asta-i sara de Crăciun.

Să colindă, nu să cântă,
Să colindă, nu să cântă,
Asta-i sara de Crăciun.

Că s-a născut Domnul Sfântu,
Mântuitor pe pământu.
Nu s-a născut să domnească,
Ci ca să ne mântuiască.
Nu s-a născut a domnie,
S-a născut să ne mântuie.

* * * * *

Scoli, mătușă, din pățcel
Și ne fă un colăcel,
Că mama ne-ar fi făcut,
Da făină n-o avut,

Că făina s-o gătat,
Și paie s-or udat,
Și cuptoru s-o străcat.

Puică neagră bagă-n șorț,
Leși afară dă-mi bănuți,
Puică neagră bagă-n sac,
Leși afară dă-mi colac.
Mă uitai pe ferestruică,
La mătușă-n căsăluică,
Să văd mătușă ce face.
Vine cu cârnațu-ncoace?
Vină, vină, cârnaț dragă,
Că mazărea nu-i de treabă!
Mazărea și prunele,
Și-or luat burchilele.

* * * * *

Am plecat la colindat,
Domn, Domn, și-al nost' Domn,
Dintr-o casă-n altă casă,
Gazda noastră nu-i acasă.
Domn, Domn, și-al nost' Domn,
Că-i în vârful muntelui,

Este un pom mândru-nfluritu,
Este un pom mândru-nfluritu
Și-a nost Domnu-i Dumnezeu,

Cu crengile la pământu,
Cu frunzele de d-argintu.
Da la umbra pomului?
'Tinsă-i masa Domnului,
Da la masă cine șede?

Să stucască stuchii lor.
Să facă scară de ceară,
Să ne scoborâm la țară
Cu secerea subsoară,
Să secerăm la săcară
Și la grâu de primăvară,
Să ne facă colăcei,
Să colindăm pentru ei,
Să ne facă pupăzele,
Să colindăm pentru ele.

Șede-o Maică, Sfântă Doamnă,
C-un Fiuț micuț pe brațe.
Fiuț micuț rupse-a plânge
Maica-sa rupse a zice:
– Taci, Fiuț micuț, nu plânge,
Că ți-a da maică-ta ceva:
Două mere, două pere
Două țate dalbe-a mele
Să te joci Fiuț cu ele.

* * * * *

* * * * *

Colo sus la răsărit
Și este-un pom înflorit.
Da sub pom cine dormea?
Da, drăguț de Dumnezeu.

Nime-n lume nu-l vedea,
Numai neagra rândunea.
Scoală, Doamne, nu dormi,
Că, de când ai adormit,

Florile te-au potopit,
Iarba verde te-o-ngrădit.
Noi o zicem și-o cântăm
Și la gazdă i-o-nchinăm.
Să fii, gazdă, sănătoasă,
Cu colinda veseloasă,
C-ai ajuns Crăciunu-n pace,
La mulți ani cu sănătate!

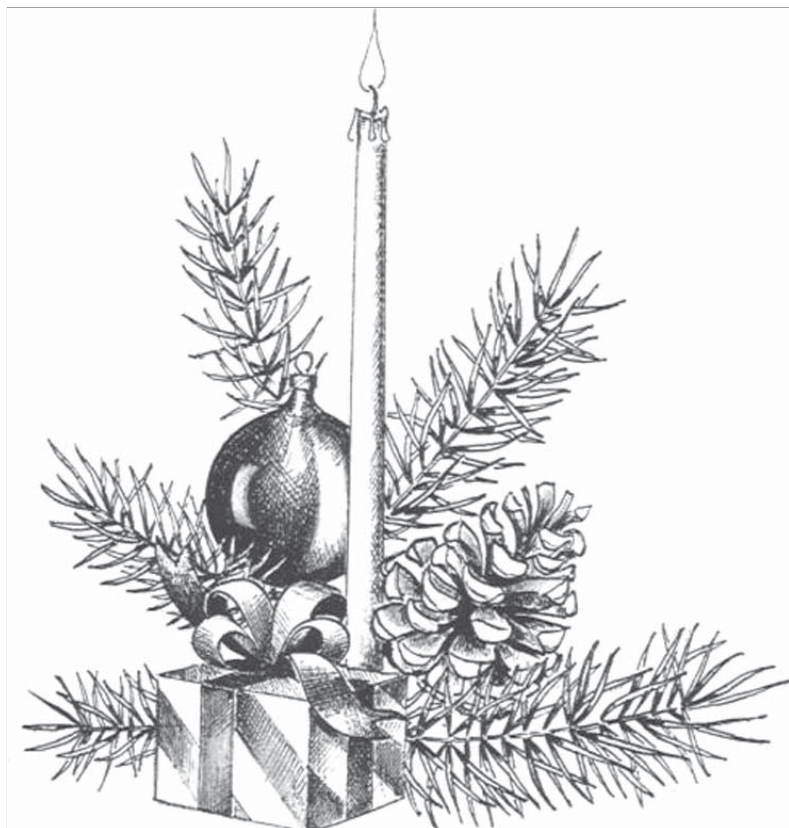
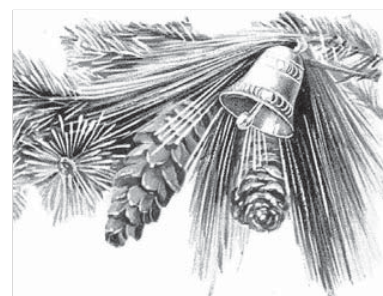
* * * * *

Sus, mai sus la răsăritu,
Sus, mai sus la răsăritu,
Și-a nost Domnu-i Dumnezeu,

Dragi boieri bătrâni,
Dragi boieri bătrâni,
Ler, Domnului, Doamne,

Cin' v-o fericiatu,
Cin' v-o fericiatu,
Ler, Domnului, Doamne,

De bun loc v-o datu,
În mijloc de Raiu,
Une-s mese-ntinsă,
Făclii dalbe-aprinsă.
De-alături cine șede?
Șede Maica Precesta.

Unde ne sunt sărbătorile de altădată?...

Sărbătorile de iarnă, pe lângă rolul ritual, religios creștin, didactic sau distractiv au însemnat totdeauna și un mare spectacol. Un spectacol la care au luat parte, cu mic, cu mare toți membrii comunității. Nu e de mirare că mai toate colectivitățile tradiționale au început să se dezmembreze cultural și lingvistic tocmai ca urmare a scăderii în importanță a sărbătorii comune, moștenite de zeci de generații, fie că sărbătoarea însemna joc, liturghie, colind ori sezătoare.

Cu timpul, unele din spectacolele care însoțeau sărbătoarea tradițională au devenit spectacole de scenă, pe care spectatorii le aplaudă, zâmbind cu

re a obiceiului românesc apare în însemnările din 1656 ale ambasadurii suedeze Welling. Cu ocazia vizitei făcute la Iași, el descrie obiceiul caprei astfel: *În joc figura o capră, în care era vârat un om și pe care o juca un băiat. Sfârșind jocul, băiatul trăgea cu o săgeată în capră și, astfel, hora se sfârșea, iar băiatul căpăta un bacșiș. Se înfățișa deci, primitiv, o scenă de vânatoare.* În 1716, în Descrierea Moldovei, lucrare în limba latină a principelui Dimitrie Cantemir al Moldovei, obiceiul este amintit sub numele de *turca*. Termenul este pus în legătură cu etnonimul *turc*, de origine turcă. Însă denumirea nu are legătură cu turcii. Vine, ca și termenul

al naturii și al vieții, fiind și rituri ale fertilității, cu rol de apărare a sănătății grupului.

Turca a fost un spectacol prezent și la sărbătorile de iarnă ale românilor din Ungaria. Obiceiul spontan a început să dispară pe la mijlocul secolului al XX-lea, dar câțiva etnografi au consemnat cu acuratețe desfășurarea tradițională a acestui fapt folcloric. E vorba mai ales despre Lükő Gábor, de Újvári Zoltán și de Emilia Martin. Datorită lor, azi obiceiul poate fi reconstituit și prezentat, pentru a încanta prin măiestria și exotismul său, fie că e vorba de varianta Turcii din Bățania, Chitighaz ori Micherechi.

Săptămâna trecută am asistat la o discuție purtată în cancelaria școlii din Chitighaz, când profesorii plănuiau cum să confecționeze o mască de turcă fidelă celei tradiționale pentru elevii lor, pentru ca școala să aibă „turca ei”. Îi felicităm pentru aceste preocupări pentru menținerea tradiției românești!

Alexandru Hoțopan, așa cum l-am știut, interesat totdeauna de viața spirituală a micherechenilor săi, a înregistrat și consemnat încă un obicei cu măști care a fost adoptat pentru o scurtă perioadă și în micul sat de la graniță, Micherechi, și practicat cu ocazia Anului Nou: plugușorul cu căluți urători. E vorba despre o tradiție adusă în localitate de Ioan Sabadiș, născut în 1923, în

Turcași din Chitighaz

Bucovina. Căluții nu mai păstrau elementele de magie nici din dansul Călușarilor, nici din jocul Turcii, prima însă rolul de spectacol, urările și măiestria dansatorilor. Costumele căluților, jocul lor, voia bună au adus pentru câțiva ani bucurie și înnoire în sărbătoarea întâmpinării Noului An la Micherechi.

Obiceiul n-a rămas, cum n-au rămas nici celelalte, autohtone, înghițite de o lume modernă și grăbită, cu alte sărbători și spectacole. Să cităm însă un fragment din consemnarea interviului lui Alexandru Hoțopan cu Sabadișu, *Plugușor cu căluți urători* (în *Din tradițiile populare ale românilor din Ungaria*, 1993) și să medităm asupra acestor cuvinte:

„— La Micherechi ați umblat din casă-n casă, sau numai unde v-or primit.

— Unde ne-or primit, și unde-or fost fete. Că feciorii aște or știut că „no, merjem colo, merjem co-

lo”, unde-o fost fete. D-apu vineu după noi și ne temau, „haidați și la noi, că și noi suntem români”. Și ne ducem și la ei.

— La Micherechi cum vă mulțame?

— D-apu-i, vă mulțumim foarte frumos pentru dans și bucuria ce ne-ați adus-o în sara de Anu Nou, în ajunu di Anu Nou”.

— Gazda sau nevasta...

— Amândoi. Nu știu că care cum să spuie mai iute.

— Ce s-o petrecut altfel la Micherechi decât în Bucovina?

— N-o fost așe mare deosebiri, n-o fost așe mare diferențe între cele două... între doauă... cum să spun între doauă țări, între doauă nipuri... întră doauă popoare, nu știu cum să spun.

— La Micherechi n-ați corindat?

— Nu. Numa am urat. Numa atâta o fost aci diferență că acie o fost bucovineni, aiește o fost ardeleni. No.”

Mihaela Bucin

nostalgie. Alteori, școlarii sunt cei care, îndemnați de dascălii lor, refac momente ale spectacolelor spontane din trecut. Este și cazul obiceiului numit Turca. Turca este un joc dramatic, cu măști, care se practică în timpul sărbătorilor de iarnă, de la Sfântul Andrei până la Sfântul Vasile ori până la Bobotează, exclusiv de bărbați sau de băieți. Este cunoscut și practicat pe o arie întinsă a teritoriilor locuite de români, având corespondențe și în cultura popoarelor vecine. Poartă diverse nume, inspirate de fapt de însăși masca și costumul pe care le îmbracă protagonistul obiceiului: capra, turca, brezaia, cerbul, dar și barza, cocoara, chiar ursul sau, cum vom vedea, calul. O veche consemna-

maghiar *túr* (de exemplu: *Túrkeve*), de la taur, un animal cu înfățișare înspăimântătoare, cu coarne, un simbol bivalent: al virilității și al... necuratului.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Turca era socotit un joc păgân, mulți refuzau să-l primească pe la casele lor, socotindu-l opus legii creștinești. La fel ca busó – din cunoscutul spectacol de Lăsatul Secului de la Mohács, ca buhaiul din obiceiurile moldovenilor ori ca borică întâlnită în jocurile cu măști ale maghiarilor din jurul Brașovului, turca se înruțește și cu *mutul* din spectacolul Călușarilor. Ambele obiceiuri, unul de vară, celălalt de iarnă, sunt strâns legate de moartea și învierea unei divinități care coordonează mersul firesc

O poză rară: Părintele Ioan Olah și copiii din Micherechi, la Boboteaza din 1967

O sărbătoare străveche: Ignatul

Oamenii păstrează numai lucrurile care le sunt de folos. De multă vreme, nu se mai știe de ce porcii trebuie tăiați pe 20 decembrie, în ziua de Ignat, dar prin sate mulți îi taie și azi în această zi. Mesele sărbătorilor de iarnă, Crăciunul, Anul Nou, Sfântul Vasile, Boboteaza și Sfântul Ioan, trebuie să fie îmbelșugate. Înainte de a fi inventat frigiderul, țărani profitau de frig pentru a-și conserva kilogramele de carne, cârnați și slănină. Cu atâta carne la dispoziție, tot acum se făceau nunțile, în cășlegi: perioada dintre Postul Nașterii Domnului și Postul Sfințelor Paști. Dar e bine să știm că această zi cu nume creștin, Ignatul, este un amestec între sărbătoarea ortodoxă a Sfântului Ignatie Teoforul și o sărbătoare străveche, probabil legată de Anul Nou, iar porcul nu este nici el un animal obișnuit, așa cum pare.

Unele popoare vechi sărbătoreau Anul Nou iarna, în preajma solstițiului de iarnă, când lumina biruia în lupta cu întunericul și ziua începea din nou să crească. Altele, care trăiau mai ales din cultivarea pământului, începeau anul primăvara, odată cu reînvierea naturii. Atunci oamenii aduceau jertfe zeilor, în încercarea de a-și asigura o recoltă mai bună. Porcul a fost deseori folosit în aceste sacrificii. Se sacrificau porci pentru zeii și zeițele fecundității pământului și animalelor: Demeter, Ceres, Tellus, Freya. Romanii, strămoșii românilor, tăiau și ei porci pentru sacrificii.

Românii nu se închină la zei, ca strămoșii lor. Totuși, de Ignat taie porci. Mai au doar câteva credințe străvechi, care însoțesc tăierea animalului. Se spune, de exemplu, că e bine să vezi sânge de porc negru sau să te mânjești cu sânge. După tăiere, copiii mici erau suiți pe animal, ca să fie sănătoși peste an. Sângele se aduna într-un castron cu mei și se usca; era bun la diferite boli. Iar oamenilor care ajutau la tăiat li se dădea o masă specială, numită „pomana porcului”. Prin unele părți, era atât de mare presiunea zilei de Ignat, încât oamenii săraci, care nu aveau nici un porc, tăiau măcar o găină sau se înțepau la deget, numai să vadă sânge!

Mai spun oamenii că nu e bine nici să nu sacrifici porcul de Crăciun. Se zice că de nu-l tai, după această zi nu mai mănâncă și slăbește, căci și-a visat cuțitul și știe că va muri.

Ziua intră în contradicție cu postul Nașterii Domnului. Dar să știți că mulți oameni credincioși tăiau

porcul e mai important decât porcul, și asta e bine.

Prin Moldova se mai face și astăzi niște turte, numite „scutecele Maicii Domnului”. Toate gospodinele se grăbesc să le coacă până de Ignat și le umplu cu nucă și zahăr abia în ajunul Crăciunului, când le dau de pomană. Dacă le coc după Ignat, cred ele, se duc păcate de sângele porcilor pe lumea cealaltă!

Cine a fost Ignat?

Oamenii nu știu prea bine. Sunt multe poveștile despre Ignat, și unele se bat cap în cap. Așa e cu poveștile, spun vrute și nevrute. Iată ce zice o poveste din Țara Hațegului.

Era un om sărac care avea o droaie de copii. Și

porc n-avea, sărmanul. Bani n-avea să cumpere. S-a dus la târg, să se împrumute și să cumpere și el unul mai mic. La târg a găsit pe cineva care vindea nouă grăsuți, adică purceii de-o jumătate de an, numai buni de tăiat. L-a întrebat:

– Dumneata cât ceri? N-ai putea să-mi dai pe datorie, că nu am bani, sunt om sărac!

Omul i-a zis așa:

– Eu ți-i dau pe toți. Dar să-mi dai ce nu știi dumneata că ai acasă.

S-a gândit omul:

– Cum să nu știu eu ce am acasă!

Mai ales că oamenii nu aveau atâtea lucruri ca acum. Au bătut palma.

– Vezi că eu vin târziu.

După cina mare. Numai atunci vii la fereastră și-acolo trebuie să-mi răspunzi la niște întrebări. Dacă nu reușești, îmi dai ce ne-am înțeles.

Omul, bucuros, se duce acasă. Copiii mai marișori îi ies în cale:

– Băi, uite, tata vine de la târg cu nouă porci și mama a mai născut un copil!

El n-a știut de copil! Atunci s-a lovit cu palma:

– Asta-mi cere omul ăla! Așa e, pe el n-am știut că-l am acasă!

I-a povestit nevastei toată trășenia și s-au întristat foarte mult. Mai târziu, spre seară, vin niște călători. I-au primit peste noapte, i-au omenit cu ce aveau... Dar era Domnul Hristos cu niște ucenici.

– Măi, Ignate, de ce ești supărat?

– Cum să nu fiu supărat? Uite ce-am pățit.

I-a spus povestea. Domnul Hristos îi spune:

– Lasă, Ignate, nu fi supărat! Stai liniștit, că Eu vorbesc în locul tău.

Bine. A trecut timpul și vine necuratul, că el voia să ia copilul.

– Ghici-me-i ce-i unu?

I se răspunde dinăuntru:

– Omul cu un ochi rău vede.

– Ghici-me-i ce-i doi?

– Omul cu doi ochi bine vede.

– Ghici-me-i ce-i trei?

– Carul cu trei roate rău merge.

De-afară, necuratul zice:

– Tu ești, Doamne?

– Ignat săracul.

– Ghici-me-i ce-i patru?

– Carul cu patru roate bine merge.

– Ghici-me-i ce-i cinci?

– Mâna cu cinci degete bine lucrează.

– Ghici-me-i ce-i șase?

– Fluierul cu șase găuri bine zice.

– Ghici-me-i ce-i șapte?

– Unde-s șapte fete într-o casă, șezătoare deplină.

– Ghici-me-i ce-i opt?

– La lină fântână mulți oameni s-adună.

– Ghici-me-i ce-i nouă?

– Nouă grăsuți, să-i mănânce Ignat sănătos!

– Ghici-me-i ce-i zece?

Mântuitorul i-a zis:

– Crapă, diavole, în patruzprezece!

A crăpat și Ignat a rămas cu porcii. De atunci a rămas datina că la Ignat se taie porcii.

Tăierea porcului la Micherechi, la începutul anilor 1970

Știați că?

– Porcul a fost domesticit cu 7.000 de ani înainte de Hristos, dar după ce au fost domesticite oaia și vaca? Aceasta pentru că porcii nu puteau urma popoarele nomade în călătoriile lor lungi. Când oamenii au devenit sedentari, și-au construit case și au început să practice agricultura, au învățat să crească și porci. Povestea lor a început, se pare, prin Asia. Sunt dovezi că egiptenii antici și mesopotamienii creșteau porci. Ca urmare a domesticirii, colții și râțul li s-au micșorat, iar pielea, din neagră, a devenit roz, așa cum o știm cu toții.

– Evreii și musulmanii nu mănâncă porci? Nu le permite religia. Ei mănâncă doar animale cu copita despicată, ca vacile și oille.

Crăciunul e frumos numai în familie

Tradiții și obiceiuri de Crăciun și Anul Nou la Micherechi

– În pruncie noastră, Crăciunul a însemnat o sărbătoare mare. Pe Crăciun, mama noastră o coptă pită. Unde o fost familie mai mare, coceau odată în săptămână, iar unde familia era mai mică, coceau la două săptămâni. Patru pite coceau odată în cuptor. Mama mea o mai făcut și colăcei, 20–25 de bucăți, pentru colindători. În Ajunul de Crăciun, familiile or stat acasă și așteptau Nașterea Domnului Isus Cristos. După miezul nopții, noaptea la ora două, se auzea peste sat glasul colindătorilor. Feciorii, băieții mai marișori umblau cu colinda pe la casele fetelor, care erau „dă marit”. Cei mai mici mergeau să colinde, dacă se făcea ziua. Ei colindau la casele cunoscuților. Înainte de a pleca își pregăteau „straițale” și învățau colindele de la părinți sau de la frații mai mari. Colindele erau cântate numai la Crăciun. Fiecare ficior avea traista lui, făcută din pânză țesută în război. Stăteau la fereastră și ziceau: „Lăsa-mi gazdă-n casă?” la care gazda zicea: „Lăsa, dacă-i ști corinda” și începeau să cânte:

*Ciucuri muguri
dă mătășă
Lasă-ne găzdoaie-n casă
Că d-asăară stăm p-afară
Cu botuța sub suară
Și ne ploaie și ne ninge
Și ne pică picurele
Dă la tăte strășinele
Dacă gazdă nu ne crez
Hai afară și ne vezi
Că sîntem în hane verzi.*

Sărbătoarea Crăciunului este perioada de care se leagă cele mai multe datini, tradiții populare. Una dintre cele mai colorate obiceiuri de Crăciun a fost colindatul, tradiție care în zilele noastre a rămas doar în amintirea oamenilor din satele românești. Colindatul, obiceiul care a fost menit să aducă sănătate, noroc și an rodnic tuturor membrilor familiei, s-a desfășurat în ajunul zilei de 25 decembrie. În pragul sărbătorilor de iarnă, în timpul pregătirilor

Când or terminat colinda, gazda i-o chemat în casă. Coșul de pită era plin cu colăcei, din care mama o dat, ca răsplată câte-un colac la fiecare fecior. Le-o mai dat și cârnați și niște bănișori. În „straiță” or adunat colacii și cârnații primiți de la gazda casei. Colindătorii or mulțumit pentru darurile primite și or urat gazdei multă sănătate.

Mersul la biserică

– Când eram la școală, în clasa 1–2, am umblat la biserică și îmbrăcați în haine de ingeri, am jucat „Nașterea lui Isus”. În primele două clase am învățat numai românește, începând din clasa a treia am avut o carte în limba maghiară. Ioan Olah, preotul satului de odinioară, o făcut cu noi la școală oră de religie, în fiecare săptămână. Pe acele vremuri, o fost obligatoriu să mergem la biserică. La slujbele de duminică și la sfintele sărbători cântam în cor. Corul se afla în podul bisericii, unde sunt clopotele. Diacul, sau cantorul bisericii, cânta împreună cu noi cântările de Liturghie și Aposto-

de sărbătoare am făcut o vizită la *Ana Petrușan Martin*, originară din Micherechi, să ne povestească despre obiceiurile legate de sărbătorile de iarnă. Nană Ană m-a primit cu mare bucurie. În timp ce vorbeam, a re trăit bucuria din copilărie, când sărbătorile de iarnă erau cele mai minunate din întregul an. La vârsta de 80 de ani, dânsa se bucură de cei cinci strănepoți sănătoși și trăiește într-o lume liniștită a credinței, luminată de miracolul familiei.

Mâncăruri pregătite în Ajunul Crăciunului

– Fiecare familie tăia porc în luna decembrie. Tăiatul porcilor se făcea până la Crăciun, însă familiile care or postit și nu mâncau „de dulce” amânau până după lăsatul Postului. Oamenii s-or păzit să nu fie tăiat porcul în ziua de vineri. În ziua aleasă, dimineața, o început să se audă prin sat țipătul porcilor. Am avut pe Crăciun bucături multe. Noi, fetele am ajutat-o pe mama, am călcat hainele cu călcătorul pe care l-am încălzit cu jar. Plăcinta de Crăciun s-o făcut în cuptor. Mamele noastre or făcut colaci împlețiți, copti în cuptor. Se făceau colaci umpluți cu mac, dar cu nucă nu prea făceau.

Curățirea locuinței

– Paturile din casa mare erau aranjate frumos. Fe-

țele de pat le-am spălat cu „sopon dă casă” și apoi le călcam. Noi, fetele o ajutam pe mama la măturat, la copt.

Sărbătorile iernii

– La Crăciun am sărbătorit trei zile. Prima zi era sărbătoarea cea mai mare, Nașterea lui Hristos, iar în a treia zi am sărbătorit Sfântul Ștefan. Nici în a treia zi nu lucram. După Crăciun sărbătoream Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan. În ziua când preotul a sfințit casele, noi nu am lucrat. Anul Nou era sărbătoare mare, am mers la biserică. Anul Nou l-am petrecut acasă, fiindcă eram în perioada războiului cel mare. Din anul 1939 până în anul 1945, feciorii tineri erau obligați să meargă în război. În ziua când popa o sfințit casele, am făcut curat în cameră, schimbam hainele să nu fie lutoasă și așteptam „popa cu crucea”. La Bobotează mergeam la biserică să aducem apă sfințită. În ziua Ajunului de Crăciun după ce a tras clopotul de vecernie nu mai lucram nimic. Până la trei ceasuri o trebuit să fim gata cu lucrul din casă, cu călcatul, cu fiertul, cu măturatul ca apoi împreună să așteptăm Crăciunul...

Ana Cioca

lul. Sora mea, care era mai bătrână decât mine cu patru ani, cânta și ea în cor la sărbători, la Crăciun, la Paști și în zilele de duminică când era slujbă în biserică. La sărbători biserica era plină de popor. Mergeam la biserică să ascultăm învățăturile, predica și ne-am făcut mai bogați la suflet.

Bradul de Crăciun, simbol al vieții

– Când eram fetiță mică, nu am avut brad de Crăciun. Nu-mi amintesc să fi avut. Însă pantofii i-am curățat frumos, i-am așezat în fereastră, în care mama așeza câteva dulciori. Lumea în care am crescut noi o fost mai săracă, dar oamenii or fost mult mai credincioși. Când pruncii mei or fost mici, le-am cumpărat întotdeauna brad de Crăciun.

Sus la poarta Raiului

Sus la poarta Raiului, poarta Raiului, Paște turma Tatălui, turma Tatălui.

Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.

Lângă ea un legănel, leagăn legănel,
Cu un copilaș în el, copilaș în el,

Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.

Dar la poartă cine stă? Oare cine stă?
Stă chiar Maica Precistă, Maica Precistă.

Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.

Copilașul când dormea,
puiul când dormea,

Maica Sfânta lin cânta
Maica lin cânta

Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.

Vasile și Ana Martin cu familia, în anii 1950

Viața Domnului nostru

scrisă de Charles Dickens special pentru copiii lui

Dragii mei copii, ard de nerăbdare să vă spun Povestea lui Isus Cristos. Căci toți oamenii ar trebui să afle despre El. Nu a trăit nimeni care să fi fost atât de bun, atât de milostiv, de blând și de plin de iubire față de toți cei care cad în greșeală sau care sunt bolnavi și tare nefericiți. El este acum în Rai, unde ne rugăm și noi să ajungem, pentru a ne întâlni acolo cu toții, după moarte, și pentru a fi pururea fericiți împreună. E peste putință să înțelegi ce loc bun este Raiul fără să știi cine a fost El și ce a făcut.

S-a născut cu multă vreme în urmă – au trecut de atunci aproape două mii de ani – într-un oraș numit Bethleem. Tatăl și mama Lui trăiau într-o așezare ce se chema Nazaret, dar au fost nevoiți să se ducă la Bethleem să se înscrie. Tatăl lui se numea Iosif, iar mama Lui se numea Maria.

Și cum orașul Bethleem era înțesat de oameni aduși și ei acolo de treburile lor, pentru Iosif și Maria nu s-a găsit adăpost la han și nici în vreă altă casă, așa că s-au dus să stea într-un staul. Și în staulul acela s-a născut Isus Cristos. Acolo nu exista leagăn sau ceva de felul acesta, așa că Maria și-a pus drăgălașul odor în ceea ce noi numim iesle – locul din care se hrănesc caii. Și acolo, pruncul a adormit.

Iară cum dormea el așa, niște păstori care își pășteau oile pe câmp, au văzut un înger al lui Dumnezeu, tot numai lumină și frumusețe, plutind pe deasupra ierbii, venind înspre ei. La început s-au temut și au căzut la pământ, ascunzându-și chipurile. Dar îngerul le-a spus: „Există un prunc, născut astăzi în orașul Bethleem, nu departe de aici, care va crește și va fi atât de bun, încât Dumnezeu îl va iubi ca pe Fiul Său, căci El îi va învăța pe oameni să se iubească unul pe celălalt și să nu se certe sau să se războiască între ei. Iar numele lui va fi Isus Cristos. Și oamenii vor rosti acest nume în rugăciunile lor, pentru că vor afla că Dumnezeu îl iubește și îl vor iubi și ei”. Îngerul le-a zis Păs-

torilor să se ducă la staulul acela și să se uite la pruncul din iesle. Zis și făcut. Și au ingenunchat la capul Lui în timp ce dormea, glăsuind: „Doamne, binecuvântează-L pe copilul acesta”!

Iară în țara aceea cel mai important loc era Ierusalimul – la fel cum Londra este cel mai de seamă loc din Anglia – și la Ierusalim trăia regele, și numele lui era Irod. Într-o zi au sosit dintr-o țară îndepărtată, de la Răsărit, niște înțelepți care i-au spus regelui: „Am văzut pe Cer o stea ce ne vestește că s-a născut în Bethleem un prunc care va fi iubit de toți oamenii de pe pământ”. Când a auzit una ca asta, pe regele Irod l-a cuprins invidia, căci era om rău. Dar s-a prefăcut că nu era așa și i-a întrebat pe înțelepți: „Unde este acest copil”? Iar înțelepții au răspuns: „Nu știm. Dar credem că ne va călăuzi Steaua, căci ea ne-a însoțit arătându-ne calea de-a lungul întregului drum până aici, iar acum stă ținută locul pe cer”. Atunci Irod le-a cerut înțelepților să vadă dacă Steaua le va arăta unde locuiește copilul și le-a poruncit ca, dacă aveau să-l găsească, să se întoarcă la el. Așa că ei au pornit la drum, iar Steaua și-a continuat la rândul ei drumul, călăuzind, până ce s-a oprit deasupra sălașului unde se afla copilul. O adevărată minune a fost aceasta, căci așa a poruncit Dumnezeu să fie.

Când Steaua s-a oprit, înțelepții au intrat și L-au

văzut pe copil împreună cu Maria, mama Lui. L-au îndrăgit mult foarte și l-au adus daruri. Apoi au plecat. Dar nu s-au întors la regele Irod, căci au înțeles că era invidios, deși nu le-o spusese deschis. Așa că au plecat, pe timp de noapte, înapoi în țara lor. Și tot în vremea aceea, a venit un înger care le-a spus lui Iosif și Mariei să ducă pruncul într-o țară numită Egipt, altminteri Irod îl va ucide. Așa că, în plină noapte, au fugit și ei – tatăl, mama și copilul – și au ajuns acolo nevătămați.

Dar atunci când crutul Irod a aflat că înțelepții nu s-au mai întors la el și că, din această cauză, nu avea cum să afle unde trăia pruncul Isus Cristos, și-a chemat soldații și căpitanii și le-a spus să se ducă să-i omoare pe toți copiii cu vârsta mai mică de doi ani din ținuturile aflate sub stăpânirea lui. Oamenii cei răi au făcut întocmai. Mamele copiilor au fugit care încotro pe străzi, cu pruncii în brațe, încercând să-i salveze și să-i ascundă în pivnițe și în peșteri, dar în zadar. Soldații i-au ucis cu sabia pe toți copiii pe care i-au putut găsi. Acest măcel cumplit a fost numit Masacrul Inocenților, pentru că pruncii aceia erau cum nu se poate mai nevinovați.

Regele Irod spera că Isus era printre aceștia. Dar El, după cum v-am spus, nu era, căci scăpase și se afla în siguranță, în Egipt. Și a trăit acolo, împreună cu mama și cu tatăl Lui, până la moartea răului Rege Irod.

Când a murit Irod, a venit iarăși un înger la Iosif și i-a spus că acum se putea întoarce în Ierusalim, căci nu mai avea de ce să se teamă pentru copil. Așa se face că Iosif și Maria și Fiul ei, Isus Cristos (numiți adesea Sfânta Familie) au pornit către Ierusalim. Auzind însă pe drum că fiul lui Irod devenise noul rege și fiindu-le teamă că și el, la rândul lui, ar putea să vrea ce e mai rău pentru copil, s-au abătut din drum, mergând să locuiască în Nazaret. Și au trăit acolo până ce Isus Cristos a împlinit vârsta de doisprezece ani.

Atunci, Iosif și Maria s-au dus la Ierusalim să ia parte la o sărbătoare religioasă ce se ținea pe vremea aceea la Templul din Ierusalim, care era un fel de biserică mare sau de catedrală, dacă vreți. Și L-au luat cu ei și pe Isus Cristos. Când Sărbătoarea s-a încheiat, au plecat din Ierusalim înapoi către casa lor din Nazaret, împreună cu mulți prieteni și vecini. Pe vremea aceea oamenii obișnuiau să călătorească în grupuri mari, de teama hoților, căci drumurile nu erau atât de sigure și de bine păzite cum sunt astăzi și orice călătorie era cu mult mai dificilă decât în zilele noastre.

Și au mers ei așa, o zi întreagă, fără să știe că Isus Cristos nu era cu ei. Căci grupul fiind atât de mare, au crezut că se afla undeva în mijlocul oamenilor, deși nu îl zăriseră. Dar, descoperind că nu era

acolo și temându-se să nu se fi pierdut, s-au întors stăpâniți de neliniște în Ierusalim, să îl caute. L-au găsit în Templu, vorbind cu niște învățați numiți Doctori despre bunătatea lui Dumnezeu și despre cum ar trebui să îl răsplătim cu toții pe Dumnezeu. Aceștia nu erau ceea ce înțelegeți voi astăzi prin cuvântul „doctori”. Nu îngrijeau oameni bolnavi, erau oameni cu multă carte și cu mintea ascuțită. Isus Cristos a dat dovadă de o asemenea cunoaștere în ce le spunea și în întrebările pe care le adresa lor, încât toți au rămas uimiți.

Și când L-au găsit, El s-a întors împreună cu Iosif și Maria acasă, în Nazaret, și a trăit acolo până a ajuns la vârsta de treizeci sau treizeci și cinci de ani. Era, pe atunci, un om cu adevărat bun, pe nume Ioan, fiul unei femei numite Elisabeta, verișoara Mariei. Și cum oamenii erau răi și războinici și se omorau între ei, fără a se sinchisi de îndatoririle față de Dumnezeu, Ioan, pentru a-i îndruma către bine, a pornit-o prin țară predicând și cerându-le să fie mai buni. Și cum îi iubea mai mult decât se iubea pe sine și nu-i păsa de el însuși atunci când era vorba să le facă lor bine, Ioan umbla săracăcios îmbrăcat, în pielea unei cămile, și nu mânca aproape deloc, doar niște insecte numite lăcuste, pe care le găsea în drumul lui pe când călătorea, și miere sălbatică, lăsată de albine în Copacii Sfinți...

Nu departe de Ierusalim curgea un râu numit Iordan. În apa aceea Ioan i-a botezat pe cei care veneau la el și promiteau să devină mai buni. S-a dus și Isus Cristos. Dar când Ioan L-a văzut, l-a spus: „Cum să te botez eu pe Tine, care ești cu mult mai bun decât mine?” Iară Isus Cristos i-a răspuns: „Așa se cuvine”. Ioan L-a botezat. Și pe când era El botezat, cerul s-a deschis și o frumoasă pasăre ca un porumbel a coborât în zbor și vocea lui Dumnezeu, grăind din rai, s-a auzit spunând: „Acesta este Fiul meu iubit, întru Care am binevoit!”

O săptămână de distracție pentru elevii din Jula

Elevii de la liceul românesc „Nicolae Bălcescu” din Jula sunt obișnuiți ca în luna decembrie să se pregătească pentru diferitele manifestări tradiționale care-i așteaptă, de pildă: sărbătoarea de Crăciun, colindatul.

Anul acesta, de exemplu, toți au așteptat cu mare nerăbdare a doua săptămână din luna decembrie, fiindcă după patru ani, iarăși a fost organizată săptămâna elevilor. De data aceasta, programul săptămânii a fost realizat cu ajutorul doamnelor profesoare *Valeria Lengyel* și *Andreea Cefan Szántó*. Cu o săptămână înainte, elevii au început campania în care reprezentanții claselor

și-au făcut reclamă. Cu această ocazie, elevii talentați la desen au deschis și o mică galerie de desene în aula școlii. Programele au început în fiecare după-masă, la ora 15.00.

Cea mai importantă zi a fost ziua de luni, când s-a ales directorul elevilor. Dintr-un număr de patru candidați, *Blaziu Ruja*, *Ioan Novac*, *Daniel Pilan* și *Petru But*, *Blaziu Ruja* din clasa 12-a A s-a arătat a fi în ochii elevilor cel mai capabil și mai simpatic pentru acest post. În sala festivă, liceenii s-au putut distra la diferite concerte și au putut participa la concursul kareoki.

A doua zi, în curtea școlii a fost deschisă o expoziție

de motociclete, iar în incinta școlii s-au putut rezolva niște teste cu reguli de circulație. De la ora 17.00, în sala festivă a Centrului Cultural Românesc s-a înființat un ring de dans, unde s-a dansat Twister.

Miercuria a fost ziua sănătății, când elevii s-au pregătit cu diferite mâncăruri și cocteiluri sănătoase. Afară ne-au așteptat cei mai frumoși și inteligenți câini la o paradă a acestora.

Ca de obicei, și de data aceasta a fost organizat concursul elevi contra profesori, la fotbal și volei, la care au ieșit profesorii ca învingători. Seara în sala mare a fost proiectat filmul *Kung Fu Panda*.

Ultima zi a fost cea mai distractivă nu numai pentru elevi, ci și pentru profesori, fiindcă a fost ziua predării inverse, adică de această dată elevii au fost cei care au stat la catedră. După-masă, școlarii și-au putut arăta deșteptăciunea la concursul de inteligență. Programul final a fost balul, unde fetele au fost îmbrăcate în rochii minunate și băieții în costume. La ora 22.00 s-a anunțat cine sunt prințesa și prințul balului.

Pe primul loc au ieșit învingători *Odett Roșu* și *Tibor Leo*, pe locul al doilea *Maria Ruja* și *Zoltán Jorda*. Pe locul trei s-au clasat *Emese Boda* și *Ioan Novac*.

Cred că și cei care nu au

câștigat nici un premiu nu pot fi triști, fiindcă toți elevii au ieșit câștigători cu o amintire frumoasă și sperăm că obiceiul acesta va fi continuat și în anii următori.

Alexandra Nica, clasa 12/A

Așteptând Crăciunul la grădinița din Jula

Marti, 16 decembrie, într-o atmosferă de sărbătoare în așteptarea Crăciunului, la Grădinița românească din Jula a avut loc o mică serbare la care au fost invitați și părinții. În prima parte a programului, copiii din grupa „Veve-

rița” și-au luat rămas bun cu poezii și cântece de la educatoarea lor *Veturia Ardelean*. În numele tuturor părinților, o mamă a mulțumit educatoarei pentru activitatea, dragostea sa și pentru răbdarea pe care a avut-o cu copiii. În-

struiți de educatoarele lor, copilașii și-au prezentat programul de Crăciun în fața părinților, încăperile

grădiniței răsunând de glasurile lor. Părinții prezenți la această serbare au fost serviți din partea directo-

rei grădiniței *Ana Ciotea* cu o ciorbă românească, discutând și simțindu-se bine împreună.

A.C.

Două povestitoare mici pe o scenă mare

Două fete române de doar 10 ani au cucerit duminică seara publicul budapestan, la Gala Naționalității de la Institutul Cultural Maghiar. *Carina Iuhas* și *Diana Bogdan*, eleve ale școlii generale din Micherechi, de ani în șir câștigă la toate concursurile de povestire atât pe plan local, cât și la cele naționale. Începând din clasa întâi spun povești.

Fetele sunt urmașele povestitorului din Micherechi, Vasile Gurzău, ale cărui povești au apărut adunate într-un volum. Carina și Diana cunosc bine și iubesc poveștile românești din Ungaria, dar și

cele aparținătoare folclorului din România. Oriunde apar, cuceresc publicul prin stilul lor glumeț și distractiv de a povesti. Poveștile românești din Ungaria sunt culese, prelucrate și publicate în volum încă din anii 1970. Bazându-se pe aceste surse, pentru elevii școlilor generale românești, la Micherechi și la Bichișciaba în fiecare an se organizează concursul de povestire. Povestitul stimulează elevii pentru învățarea și păstrarea limbii materne.

La Gala Naționalității 2008, Carina și Diana au interpretat povestea „Lupul, iezii și vizorul”, fiind pregă-

tite pentru spectacol de către diriginta lor, *Ana Netea Benye*. Au venit în

ajutorul fetițelor și colegii lor de clasă, care au desenat diferitele scene ale po-

veștii, desene care au fost proiectate pe un ecran mare.

Eva Iova

Lupul, iezii și vizorul

Se spunea c-a fost odată,
Pare straniu, dar să vezi
În poiana din pădure
Trăia capra cu trezi iezi.

Nu departe de-a lor casă
Cu nărav și-același trup
Fără pic în el de suflet
Găzduia bătrânul lup.

Ca vecini, păreau prieteni
Capra bună, lupul blând,
Iezii fără griji prin curte
Mai zburdau din când în când.

Iar odată, când se-ntoarse
Capra din vecinul sat,
Ce să vadă, în căsuță,
Iezii toți erau sub pat.

Nu-nțelese ce se-ntâmplă
Ușa-ntreagă, iezii trei
Doi din ei abia mai suflă
Unu tremura-ntre ei.

– Măi să fie, zise capra
Oare nu cumva pe-aici?

A trecut bătând la ușă
Într-o glumă, moș arici?

– Ce arici? Sărise primul
Eu aș spune c-a fost urs.
Uite-așa bătea la ușă!
Doamne, bine că s-a dus.

– Ursu zici?, da poate vulpea?
Se băga al doilea ied
Ce să cate ursu frate
Pe la douășpe? Eu nu cred.

– Ei, și vulpea ce să cate?
Ursu zici, că n-are rost.
Spuse cel micuț. – Dar poate,
Poate lupul să fi fost!

– Ce contează, c-a fost vulpea,
Lupul, bufnița cu moț,
Dacă hoțul prins nu este,
Cum să zici că este hoț?

Zise capra, și-i veniră
Chiar atunci pe loc idei,
Cum să scape de probleme
Și problemele de ei.

Ce-ar fi dacă ușa casei
În afară de zăvor,
Între noi rămâie vorba
Ar avea și un vizor.

N-ați fi stat voi ochi-n patru
Să vedeți ce v-am adus?
Or, ce fiară joacă teatru
După ușă când eu nu-s.

N-a mai stat pe gânduri capra
L-a chemat pe cocostârc,
A făcut ce-a zis că face,
Și-a plecat cu treabă-n târg.

Iar în casă, prin cenușă,
Iezii zburdă, fac ce vor
Dacă au vizor la ușă
Ce să le mai pese lor?

Dar de unde, nu se știe
Na, și lupul apără

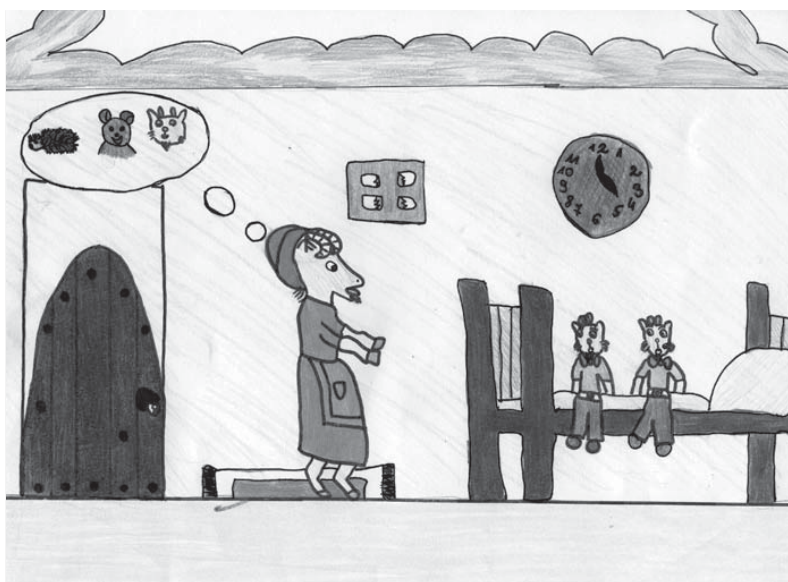
Ei pe lup îl văd afară,
Dar pe dâșii lupul, nu!

Și atunci, bătu la ușă:
– Cine e? – Cum cine e?
Eu sunt... ăsta... mama voastră
V-am adus mâncare, bre!

– Mama zici? S-a-ntors din luncă?
Și de când mă rog, în plus,
Are mama coada lungă
Și urechile în sus?

– Ce ureche? Care coadă?
– Gata plec acum s-o tai!
– Da, dar mama are coarne,
Dar mata de ce nu ai?

– Cum să nu? aveam și coarne
Ba și acum le am, să mor.
– Nenea lupu, las-o baltă
Tu nu vezi c-avem vizor?

Un violonist, care duce mai departe tradiția muzicală din Micherechi

Interviu cu Ioan Covaci jr.

– Cânt la vioară de treizeci de ani. În urmă cu câteva zile m-am uitat la un film, care a fost înregistrat în anul 1974 de către *Sebő Ferenc, Tímár Sándor* și *Halmos Béla* în curtea școlii generale din Micherechi. Eram foarte mic, aveam 3–4 anișori, abia aveam putere să țin vioara în mână. Atunci am descoperit acest instrument. De la vârsta de șapte ani am început să învăț să cânt la vioară. Și trebuie să vă spun, că exact atunci, în primele clipe când am atins vioara, știam că asta voi face toată viața mea. Acasă, mă uitam la tatăl meu cum cântă și m-a luat cu el la fiecare repetiție de dans. Când eram mic stăteam pe un scăunel și mă uitam la tatăl meu, la bunicul, la contrabas *Gabriel Sabău* și la fiul lui *Gabi* cum cântă. Eram cinci persoane în această echipă. Când eram elev la școala generală am jucat într-o echipă alcătuită din persoanele: *Gabi Sabău, Tiberiu Sabău, Elek Török* și *Francisc Török*. De fapt, această inițiere a pornit de la un concurs de carnaval, pe care l-am și câștigat. Echipa am putut s-o întărim destul de mult timp, pentru că am avut multe invitații, la nunți, la diferite petreceri. Aceasta a fost o

Acum două luni, pe 12 octombrie, la Casa de Cultură „Gheorghe Dulău” din Micherechi, în cadrul programului serbării vârstnicilor, primarul *Teodor Martin* a înmănat două distincții, din partea Ministerului Culturii și Învățământului, păstrătorilor de tradiții din Micherechi *Ioan Covaci (Iancu)* și fiul său, *Ioan Covaci jr.* Distincțiile „Pentru păstrarea și cultivarea folclorului și dansului popular românesc din Ungaria”, oferite celor doi protagoniști ai folclorului micherechean, au fost dăruite la propunerea profesorului *Gheorghe Netea*, directorul Casei de Cultură din

sat. Interlocutorul nostru, *Ioan Covaci jr.*, fiul cunoscutului muzicant *Ioan Covaci* și strănepotul virtuosului muzicant *Teodor Covaci* este, fără nici o exagerare, un autentic maestru al artei populare.

Putem spune că o mare parte a vieții sale și-a consacrat-o activității pentru păstrarea și salvarea culturii populare a românilor din Ungaria.

Copiii lui, *Matei* și *Zalán*, îi moștenesc talentul de a cânta la vioară. Deja la vârsta fragedă, la care se află ei, sunt învățați să iubească acest instrument.

vedere mă simt un om norocos, pentru că într-un fel fiind și ea artistă îmi înțelege preocupările. Soția mea a dansat timp de două decenii, acum este profesoară. Copilul cel mai mare, în vârstă de 6 ani, face Școala de Muzică din Jula. Celui mai mic, care are numai doi anișori, i-am făcut rost de o vioară, care nu o mai pot lua din mână lui. Toți avem în familie câte-o vioară, dar a celui mai mic este întotdeauna la îndemână și ne cântă tot timpul. Îi place foarte mult să asculte muzică populară, mai și dansează câteodată...

– Te-ai bucura dacă și ei ar alege aceeași misiune pe care o ai tu, tatăl și bunicul tău?

– Bineînțeles că da. Astfel ar fi și ei urmași ai tradițiilor populare din Micherechi. Există un fel de responsabilitate pe care o primești de la părinți, de la strămoșii tăi și pe care ești dator să o dai mai departe copiilor tăi. M-am bucurat foarte mult, când s-a născut primul meu copil și fiind băiat voi avea prin el un moștenitor căreia trebuie să-i dau mai târziu ștabela. Al doilea nostru copil este tot băiat, așa că voi avea o datorie dublă de îndeplinit, iar pentru că sunt și talentați trebuie să scot din ei tot ce pot. Mi-am îndeplinit visul, sunt mulțumit de succesul pe care l-am obținut de-a rândul anilor, iar în ceea ce privește viitorul voi fi întotdeauna alături de echipa din Micherechi și dacă voi fi sănătos voi cânta la vioară muzică românească încă mult-mult timp.

Ana Cioca

Cei mai mici violoniști ai familiei Covaci

perioadă foarte frumoasă din viața mea, de care îmi

amintesc cu mult drag. La vârsta de zece ani am cântat pentru prima dată la o nuntă. M-am dus împreună cu tata și cu bunicul meu, unde mă pierdeam printre cei mari. Pe scenă a fost foarte greu să interpretez. De multe ori nu știam ce să fac, trăgeam și eu de arcuș, dar la mine nu suna așa de tare ca la cei mari, a mea vioară nu prea se audea.

– În urmă cu 20 de ani, precum și cu 5 ani mai târziu, o țară întreagă a cunoscut dansurile spectaculoase din Micherechi, prin concursul „Ki mit tud?” (Cine ce știe?). Cum îți amintești de această perioadă?

– A fost o perioadă intensă, încărcată de programe, probe, înregistrări. Coreografiile au fost realizate de *Gyalog László* din Jula și apoi de *Patyi Zoltán* din Seghedin, cel care și în ziua de azi se îngrijește de

aspectul artistic al echipei de dansuri din sat. Pot să mărturisesc că avem o echipă foarte bună, cu „jucauși” care poartă talentul în sânge, dansul l-au moștenit de la bunicii, străbunicii lor. Am investit foarte multă energie și muncă.

– Și soția ta este o dansatoare talentată. Ai urmărit, ca și viitoarea ta soție să fie tot artistă?

– Din acest punct de

Ioan Covaci jr., în mijloc, alături de Patyi Zoltan și Vasile Papp

Ioan Covaci jr., alături de bunicul, Teodor Covaci, „Delea”

Miss World 2008 este din Siberia

Rusoaica *Xenia Sukinova*, o blondă cu ochi albaștri originară din Siberia, în vârstă de 21 de ani, a fost desemnată Miss World 2008 sâmbătă seara, 13 decembrie, la Johannesburg, unde a concurat cu alte 108 candidate.

Ceremonia trebuia să aibă loc pe 4 octombrie, la Kiev, dar a fost reprogramată în Africa de Sud, din cauza conflictului dintre Rusia și Georgia. Xenia Sukinova îi succede chinezoaicei Zhang Zi Lin, aleasă Miss World anul trecut, în urma unui concurs care a avut loc la Sanya (China).

Originară din Nizhnevartovsk, în nordul Siberiei, tânăra este studentă la Facultatea de științe din cadrul Universității de petrol și gaze din Tiumen (Rusia). Ea este a doua rusoaică ce câștigă titlul de Miss World, după Julia Kurosina, în 1992.

Dintre cele 109 candidate au fost desemnate 15 semifinaliste, apoi cinci finaliste, reprezentând India, Rusia, Trinidad și Tobago, Angola și Africa de Sud. Înainte de anunțarea rezultatelor, tinerele candidate,

cu vârste cuprinse între 17 și 25 de ani, au defilat în ținute create de designeri sud-africani și jamaicani.

Miss World trebuie să se prezinte timp de un an ca o frumusețe în slujba cauzelor umanitare, acesta fiind obiectivul principal al concursului. Șeful Comitetului Miss World a indicat că Zhang Zi Lin a reușit să

strângă în 2008 fonduri de 30 de milioane de dolari.

Johannesburg, capitala economică a Africii de Sud, a profitat de acest concurs pentru a prezenta aspectele pozitive ale țării, pentru a-și îmbunătăți imaginea de destinație turistică de clasă și pentru a elimina trista reputație de megapolă violentă.

Fotografii din timpul comunismului, pe internet

Fototeca, ce conține aproximativ 10.000 de fotografii, poate fi accesată de pe site-urile Arhivelor Naționale și Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului (<http://fototeca.arhivelenationale.ro>). Arhivele Naționale ale României (ANR) și Institutul de Investigare a Crimelor

Comunismului în România (IICCR) au lansat joi, 11 decembrie, „Fototeca online a comunismului românesc”, cea mai mare bază de date online cu fotografii din timpul comunismului în România, acoperind perioada 1945–1989.

Reprezentanții Arhivelor Naționale au furnizat fo-

tografiile din depozitul propriu, iar IICCR le-a preluat pe cele relevante și a finanțat realizarea motorului de căutare și a bazei de date. Fotografiiile sunt, majoritatea, din fondul Comitetului Central al Partidului Comunist Român și din cel al fostului Institut de Istorie a PCR și reprezintă evenimente precum „intrarea Armatei Roșii în București, evenimentele politice din 1944–1947, vizitele din străinătate ale liderilor comuniști, momente din viața personală a dictatorilor Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu, vizitele oficiale din țară, congresele partidului, reuniunile culturale, liderii PCR în diferite ipostaze, nomenclatura de partid, lucrări ale dictatorilor, manifeste, mitinguri, portrete oficiale, evenimente publice”, mai precizează sursa citată.

Colivă vândută pe internet

Bătrânele care pregătesc coliva pentru înmormântări sau pomeniri au, în ultima vreme, concurență pe internet. Timișoreanul *Ioan Talpeș*, de 60 de ani, conduce o afacere inedită – vinde colivă online. „Păi nu degeaba se spune că cine nu e online nu există. Așa că m-am gândit să fac un site pentru afacerea mea”, a povestit Talpeș.

În spatele www.coliva.ro se află un laborator micuț, cu nimic diferit de unul în care se fac prăjituri. Spre deosebire de cofetării însă, aici există un singur ingredient de bază – grâul prelucrat.

Timișoreanul recunoaște că site-ul îi aduce lunar aproape zece comenzi, iar numărul este în continuă creștere. Organizat ca și orice alt magazin online, coliva.ro nu numai că prezintă „pachetele” pentru înmormântări cu fotografii și prețuri, dar îl și introduce pe vizitator în atmosferă.

Pe lângă „soundtrack”-ul cu muzică bisericească, pagina ne pune la curent și cu tradițiile de pomenire din Banat. „M-am gândit că lumea a început să le uite, mai ales cei de la oraș”, a argumentat Talpeș. Este ușor de ghicit care sunt clienții timișoreanului. „De obicei, sunt căutat de cei cărora le-a murit cineva. Colaborez și cu firme de înmormântare, dar și cu biserici din Timișoara sau

din județ. Pentru coliva dată la biserică nu iau bani, pentru că știu că e pentru săraci”, a povestit Talpeș.

Acesta urmărește seară de seară evoluția site-ului său și își verifică e-mailul pe care îi vin comenzile. Deși este sunat sau căutat mereu de persoane din București, Talpeș este nevoit să-i refuze, pentru că durata de viață a produsului nu e deloc proporțională cu cea de transport.

Timișoreanul nu este un neinițiat în domeniul hi-tech. Are o experiență de aproximativ 20 de ani în cadrul Institutului pentru Tehnica de Calcul din Timișoara, unde a făcut cercetare. „Asta a fost până în 1989, când mi-am zis: gata cu comunismul. De acum încolo, capitalism!”, și-a amintit Talpeș de momentul în care a plecat de la Institut.

Este, probabil, unul dintre primii capitaliști „noi” care au intrat în domeniul afacerilor încă din primul an de democrație. A avut patru firme, însă cele mai plăcute amintiri le are despre hamburgerii săi de marcă, primii hamburgeri împachetați din Timișoara, numiți „MTV”. „Îi dădeam ca premiu la o emisiune de muzică a lui Dan Negru de la Radio Timișoara și de asta le-am dat numele acesta. Erau hamburgeri muzicali”, a povestit, zâmbind, Talpeș.

Colivă făcută la Jula, de hramul Catedralei Sf. Nicolae

Daruri și brad în casele creștinilor din toată lumea

În Cuba, foarte important este Ajunul Crăciunului, numit și „nochebuena”, adică noaptea cea bună. Masa tradițională este cu friptură de porc, fasole neagră și plăcinte tradiționale, numite yuca.

□ □ □

În Islanda, la copiii cuminiți vin treisprezece Moși Crăciun. Cu treisprezece zile înainte de Crăciun, primul Moș Crăciun coboară din munți și apoi pune dulciuri în ghețuțele copiilor, în vreme ce aceștia dorm. Dacă au fost cuminiți, copiii primesc dulciuri, fructe, iar dacă au fost obraznici, primesc un cartof. A doua zi, vine cel de-al doilea Moș, iar în fiecare seară își mai face apariția câte unul. Apoi, pe 25 decembrie, primul Moș se întoarce la casa lui din munți, până când, zi de zi, se întoarce câte unul. Ziua de 6 ianuarie este numită și „Al treisprezecelea” și este considerată de islandezi ultima zi de Crăciun, pentru că în această zi, ultimul Moș Crăciun se întoarce la casa lui.

□ □ □

În Finlanda, familiile se reunesc pentru a petrece Crăciunul, iar seara pleacă la biserică pentru a participa la slujba specială. Acum se aprind lumânări la mormintele celor dragi, astfel că se poate vorbi de o adevărată „noapte luminată”. Moș Crăciun vine la copiii cuminiți, astfel el aduce, pe lângă jucării purtate în sania trasă de reni, și minunate povești despre casa sa din Laponia.

□ □ □

În Suedia, la masa festivă se pregătește șuncă, pește și fasole, iar rudele își fac daruri.

□ □ □

Elvețienii îl așteaptă pe Samichlaus (Moș Crăciun) care vine nu doar cu daruri, dar chiar și cu bradul de Crăciun, în timp ce în Franța este așteptat, mai ales de către cei mici Père Noel care pune cadouri în ghețuțe.

□ □ □

În Germania, se petrece în familie, iar în unele locuri se cântă și colinde. În seara de Ajun familiile se adună și merg la biserică.

□ □ □

În Spania, la loc de cinste sunt cei trei regi magi, care sunt sărbătoriți la începutul lunii ianuarie.

Tudor Gheorghe ne învață românește

Renunitul artist român nu vrea să audă de colindele în engleză și crede că are datoria de a-i învăța pe români să vorbească din nou românește. Tudor Gheorghe „predă” cultură românească la fiecare spectacol al său. Și nu o face doar pentru cei din țară, ci și pentru românii de peste hotare.

La începutul anilor '80, muzicianul Tudor Gheorghe a fost tentat să plece în străinătate. Era mare sărăcie în țară, comuniștii îl interzisera și îi era din ce în ce mai greu. Dar a rezistat tentațiilor și a rămas în România pentru a le face românilor viața mai frumoasă. „Eu cred în ceea ce cânt și «fie pâinea cât de rea, tot mai bine-n țara ta», spune muzicianul. Tudor Gheorghe afirmă că a fost mereu sincer cu publicul și că nu i-a fost teamă niciodată să spună adevărul, indiferent de consecințe. „Oamenii vin încă în număr mare la spectacolele mele, pentru că în 30 de ani nu i-am mințit niciodată. Chiar dacă multe voci politice s-au răsculat împotriva mea, și asta nu doar în perioada comunistă, când am fost interzis, ci și de curând, eu am spus întotdeauna adevărul publicului meu”.

În anul 2000, apărea albumul „Mie-mi pasă!” în care Tudor Gheorghe cântă despre nepăsarea clasei politice față de tinerii care au murit în 1989 și față de popor, despre lăcomia politicianilor, îmbogățiți pe spatele românilor săraci tocmai de setea de avere a celor care îi conduc. Și acum, după opt ani de la apariția acestui album, simte aceeași lehamite față de politicianii din România: „De când am lansat albumul «Mie-mi pasă!», nimic nu s-a schimbat în țara asta. Dimpotrivă, totul merge mai rău. Aproape nimeni nu mai vorbește de tinerii aceia care au murit în 1989. De aceea, voi relansa spectacolul anul viitor, când se împlinesc 20 de ani de la Revoluție. Va fi un spectacol pentru neuitare. E nevoie să ne readucem aminte de acei tineri”.

Pe acest album, Tudor Gheorghe închină un imn suferinței și dorului de țară a celor plecați peste hota-

re în „Colindul celui fără de țară”. Este o dovadă că iubeste oamenii și îi ascultă.

Deși nu a fost niciodată plecat din țară de Crăciun, cântecul său redă în profunzime durerea sfâșietoare

re a celor care nu pot împodobi bradul, nu își văd familia de sărbători, se simt ai nimănui și părăsiți: „Orice-ai fi și unde te-ai tot duce, / Cât ai fi de rău și cât de bun, / Că mai crezi sau nu mai crezi în cruce, / Cel mai greu îți este de Crăciun. / Unde-ai fi și orice-ai fi, bătrâne, / Dacă dorul șalele ți-a frânt, / Și din dor atât îți mai rămâne, / Să

te-apleci cu fața la pământ. / Și să plângi când alții-n sărbătoare / Hohotesc de parcă te-ar sfida / Și să-ți plângi durerea ta cea mare / Și să plângi de dor de țara ta”.

Pledoarie pentru limba română

Una dintre marile iubiri ale lui Tudor Gheorghe

este limba română. Aceea curată și „nealterată”, de la începuturi, pe care românii au uitat-o, fiind invadați de „englezisme” și neologisme. De colindele în engleză nici nu vrea să audă. „Da, e moda asta de a colinda în engleză și să ne stâlcim limba, să scuipăm pe ea. Am uitat să o vorbim...”. Tocmai de aceea, în acest an a plecat în turneu cu „Taina Cuvintelor”, un spectacol în care ne învață istoria poeziei românești: „Ca să reînvățăm românește, trebuie să ne întoarcem la scrierile lui Miron Costin, ale Văcăreștilor, ale lui Cantemir și să ajungem la Alecsandri. Și în final să ne închinăm la Eminescu și Macendonski, care ne arată cât e de frumos graiul nostru”, spune Tudor Gheorghe.

Cântărețul face o pledoarie continuă și pentru folclor, pentru că doar în el regăsim limba noastră în stare pură.

Este vorba de rădăcinile și identitatea noastră, pe care nu trebuie să le pierdem, oriunde am trăi în lume.

Umor cu celebrități

După premiera unei piese la New-York, Bernard Shaw i-a trimis actriței care interpreta rolul principal următoarea telegramă: „Splendido, neobișnuit, divino...”

Turburată protagonista i-a răspuns: „Nu exagerați”.

Bernard Shaw i-a telegrafiat: „Eu am avut în vedere presa”.

Actrița i-a răspuns: „Și eu...”

♦ ♦ ♦

Filosoful grec antic Bion călătorea pe mare împreună cu mai mulți negustori bogați din Aletea. Corabia a fost atacată de pirai și capturată. Negustorii au început să se văcărească: – Suntem pierduți, dacă ne recunosc! – Iar eu pier, dacă nu mă recunosc, oftă Bion...

♦ ♦ ♦

Lui Napoleon i se citeau în timpul micului dejun ziarele. Pentru aceasta avea un servitor special care cunoștea germana și engleza, iar împăratul afla noutățile de la Berlin și Londra. Într-o zi mareșalul Davout l-a întrebat pe „lector”: – Spuneți-mi, nu-i citești împăratului ziarele pariziene? – Nu, domnule mareșal. – Înălțimea Sa mi-a ordonat să nu-i citesc ceea ce scrie dânsul.

♦ ♦ ♦

E cunoscut faptul că Napoleon era mic de stat. Odată, încercând să ia o carte de pe raftul de sus al bibliotecii, a cerut să i se aducă un scaun. Excelența Voastră, i-a spus aghiotantul, aflat alături, îmi permiteți să v-o dau eu. Doar sunt mai înalt cu un cap decât înălțimea Voastră! – Nu mai înalt, ci mai lung. I-a corectat ofuscat împăratul. Și după o clipă de tăcere, a continuat zâmbind: – Și dacă te mai făiești cu lungimea ta, o să te lipsesc de acest avantaj...

♦ ♦ ♦

Un savant american, vizitând Copenhaga, a intrat în laboratorul lui Nils Bohr, fizician atomist, laureat al Nobelului. Și a văzut cu stupoare că pe perete în spatele biroului sta prinsă bine o potcoavă. – Credeți oare în superstiția că potcoava aduce noroc?, a întrebat americanul. – Nu, prietene, cum poți să crezi într-o asemenea prostie. Dar mi s-a spus că potcoava aduce noroc, indiferent dacă crezi sau nu...

♦ ♦ ♦

– Ce tot scrieți numai muzică tristă?, l-a întrebat odată editorul pe tânărul Brahms. Melomanul vrea să se recreeze, să se înveselească, să plece de la concert bine dispus. Compuneți ceva optimist, vesel. – Voi încerca, a răspuns compozitorul. Peste câteva zile a apărut în redacție cu un sul mare. – Ei, ce-a ieșit? a întrebat curios editorul. – Nu știu, i-a răspuns zâmbind Brahms, întinzându-i notele. Noua compoziție se numea „Vesel intru în mormânt”.

♦ ♦ ♦

În timpul unui concert, Bernard Shaw îi spunea ceva în șoaptă vecinei sale de fotoliu și râdea. Dirijorul a observat și nemaiputându-se abține a întrerupt muzica, adresându-se dramaturgului: – Scumpul meu sunteți prost crescut, eu nu râd niciodată la comedii d-voastră.

Oare vine și răspuns?

Caricatură și ilustrație de Ion Barbu

PARTIDUL NOUA GENERAȚIE - stâna Petrila -

Stendhal și Dumnezeu

Într-o seară se discută între prieteni despre oameni, în genera, despre suferințele lor, despre dezechilibrul între norocul unora și nenorocul altora, dându-se vina pe creatorul omului.

Stendhal interveni în discuție:

– De altfel, Dumnezeu însuși și-a dat seama că a creat o operă imperfectă și ca o scuză trimite din când în când ateii, în rândurile credincioșilor, care să-i nege existența.

Mark Twain și țigările

Pe vremea când Mark Twain era un biet reporter la un ziar din San Francisco, îl întâlnește într-o zi o prietenă de-a lui cu o cutie imensă de țigări sub braț.

A doua oară când îl întâlnește, din nou cu aceea imensă cutie de țigări sub braț, îi spuse:

– Mark, mi se pare că exagerezi cu fumatul!

– Te înșeli, îi răspunse Mark, adevărul e că mă mut și aici e tot bagajul meu...

Twain, infernul și paradisul

Un ziarist care se distra punând tot felul de întrebări nebănuite, îl întreabă pe Twain ce părere avea despre Infern și despre Paradis.

– Nu-mi pot exprima părerea, deoarece am prieteni și într-unul și într-altul. Prin urmare, trebuie să păstrez o perfectă neutralitate, îi răspunse Twain.

Oameni și muieri din „ogreada” românilor din Ungaria

Noua „Foaie”

Mona „Maria” Lisa

Președintele banilor

Ai văzut? Mi-s pă doba lui Angelina

Minden gimis csaj engem akar...

Viața și activitatea mea

Nașu'

Noi suntem și peste ruși...

La nunta de argint, așa rochie vreau

Expoziție la CDI al AȚRU

Săteni buni, vă aduc sacu cu bani...

Ilustrațiile din această pagină sunt montaje trucate, care reprezintă un pamflet și au fost realizate pentru a vă distra. Ele trebuie interpretate ca atare. Dacă v-o plăcut, vă mai facem și la anu'!

Copiii spun lucruri trăsnete

Ce sunt drogurile?

Drogurile sunt niște plante pe care le usucă gangsterii și le iau ca pe niște medicamente, care îi amortizează, să nu-și mai recunoască faptele. (14 ani)

Ce este bucuria?

Bucurie e când un om șade la coadă și îi spune un om, că nu e nimic și el vede că este ceva înăuntru. (7 ani)

Cum se face o carte?

Prima dată scriitorul scrie cartea pe un carnețel. Apoi se face o ședință și vorbesc dacă sunt bune poeziile și le duce la tipografie și le tipărește. (12 ani)

Cum rezistă păsările călătoare să zboare, zi și noapte, mii de kilometri?

Rândunicile când pleacă în țările calde, pe drum se

către români și chiar așa s-a și întâmplat. (6 ani)

Ce este zâmbetul?

A zâmbi înseamnă să râzi parcă în gândul tău. (8 ani)

A zâmbi este când niște oameni râd cu gura închisă, ca să nu deranjeze oamenii de la bloc. (7 ani)

Ce este aceea o familie?

Un neam strâns la un loc și care zice unul la altul neamule și care stau în aceeași curte, se numește familie. (6 ani)

Familia este când pleacă tata în altă țară și mama pleacă la servicii noi ne ducem la altă familie și ne este frică acasă. (6 ani)

La ce folosește steagul?

Steagul folosește, ca atunci când veneau turcii peste noi, ei nu știau peste ce țară veneau și atunci noi le arătam steagul și după aia ei știau. (7 ani)

Ce este acela un ministru?

Minister înseamnă, ca să te duci acolo să te răzbuni. (9 ani)

Ce sunt vecinii?

Vecinii sunt niște oameni care stau la un loc și când nu au mălai, ei se împrumută. (7 ani)

Ce este setea?

Setea înseamnă când tu vezi Ci-Co în oraș și vrei să bei și mama nu-ți dă, că după aia nu are bani de mâncare. (7 ani)

Ce este igiena?

Igiena este când vin neamurile și văd ce curat e în casă. (7 ani)

Ce este cerul?

Cerul are două feluri de nori, ăia care merg noaptea se numesc noptari și ăia care merg ziua, se numesc ziotari. (5 ani)

De ce visam noi?

Visele sunt ca să poți să dormi. Că ochii văd mereu ceva în fața ochilor și atunci și noaptea ei vor să vadă ceva. (7 ani)

Plugușorul

Aho, aho!
Măine anul se-noiește
Plugușorul se pornește
Și începe-a colinda
Pe la case a ura.

Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are,
Semne bune de belșug
Ca și brazda de sub plug.
Mânați măi, hăi, hăi, hăi!

Aho, aho, Plugurel mititel
Cu rotilele de fier,
Plugușor cu șase boi,
Plugușor mânat de noi,
Nu ca plugul lui Târâță
Tras de zece pui de mătă,
Unu-i lung și altu-i scurt
Dă-mi colacul să mă duc.
Roata-n brazdă, măi flăcăi,
Mânați măi și hăi, hăi, hăi!
Și când grâul a fost copt
Treierat și vânturat
În care l-a încărcat
Și la moară a plecat,
Acolo a măcinat

Și-a făcut un colac pentru sat
Pe piatra morii măsurat,
În cuptor l-a vârat prin tindă
Și unu-a scos afară c-o grindă,
Și l-a tăiat în două
Și ne-a dat și nouă;

Noi am rupt în cinci
Și-am dat și la calici,
Care stau cu limba-n gură
Și nu știu nici-o urătură
Mânați măi, hăi, hăi, hăi!

Am mai avea de urat
Dar nu suntem d-aici din sat
Ci din loc îndepărtat,
Unde iepurele
Ști-a păzi oile,
Iar vulpea găini nu poștește.
Mai îndemnați, măi flăcăi,
Hăi, hăi, hăi!
Mai mânați, măi!

Ce este răscoala?

Răscoala înseamnă, când părinții noștri nu găsesc bani și atunci răscolesc ca să găsească. (8 ani)

Ce este economia?

Economie înseamnă să nu mai cheltuim din salariu, ca să-l punem la bancă. Cheltuim numai din ciubucul, care ni-l dă șeful. (7 ani) ...și cine nu primește ciubuc?

Ce este tristețea?

Tristețe înseamnă când un om vine la altul și bea mult. (7 ani)

Ce este respectul?

Respect înseamnă să te scoli și să stea babele pe scaun. (9 ani)

așează pe aripa berzei și se odihnesc. Păsările când pleacă așa departe își iau mâncare la ele într-o sacoșă. Înainte de a zbura, mai stau o lună, două, să se odihnească. (7 ani)

Cum știu cei de la televizor că mâine va fi vreme urâtă sau frumoasă?

Omul de la televizor știe că mâine plouă, că are un bilet și citește. Biletul i l-a scris mama lui. (6 ani)

Ce este Biblia?

Biblia este o carte lăsată de Dumnezeu, ca să se afle despre viitor. În ea scrie că vor fi două războaie mondiale și amândouă vor fi câștigate de

Vă prezentăm:

Echipa de fotbal din Micherechi

Vineri seara, pe 12 decembrie, echipa de fotbal Micherechi SE s-a adunat la Casa de Cultură la o cină comună, cu ocazia încheierii sezonului de toamnă. În timp ce invitații soseau rând pe rând, am stat de vorbă cu câțiva dintre membrii de seamă ai echipei.

Mihai Ardelean (președinte):

– Cât de mulțumiți sunteți de rezultatele din toamnă?

– La începutul sezonului am crezut că acum o să încheiem sezonul undeva pe locul 5–8, însă din păcate am terminat numai pe locul 11. Pentru asta nu sunt mulțumit cu jocul și cu rezultatul de acum.

– Care au fost problemele?

– Tot sezonul au lipsit trei jucători de bază: Gabi Semjényi, care a fost golgheterul echipei: El nu mai joacă fotbal. Karakas Zsolt e plecat în străinătate, iar Barcsai e rănit. Cei care au jucat în general au fost în-suflețiți.

– Aveți posibilitate să împropățați echipa?

– Nu vom aduce alți jucători noi, din mai multe motive. Pe de o parte, nu avem bani să cumpărăm, de altă parte am vorbit cu Semjényi, care a zis că va continua fotbalul la noi, Barcsai s-a vindecat, s-ar putea ca și Karakas să se întoarcă. Așa ne-am hotărât ca din primăvară doi jucători din echipa juniorilor, Eric Cozma și Grigore Petrușan vor continua în echipa celor mari.

– Cum veți petrece vacanța?

– În sala sportivă din Crâștor vom avea antrenamente în sală, iar la Cupa de Iarnă din Okány vom participa cu trei echipe, două din echipa adulților și una din echipa juniorilor. În primăvară, înainte de sezonul de primăvară, vom avea trei antrenamente pe săptămână. Doresc să mulțumesc, și pe această cale, tuturor celor care au ajutat echipa, dar în primul rând domnului Attila Bondár.

Bíró Róbert (antrenor):

– Sunteți mulțumiți de rezultatele din toamnă?

– Nu sunt mulțumit cu rezultatul din toamnă al

echipei, dar trebuie să știți că echipele care se găsesc la mijlocul tabelului de golaveraj au asemenea puncte. Partea asta a tabelului e foarte strânsă, cu o victorie am putea sta și pe locul 6.

– Care au fost problemele?

– La antrenamente de multe ori numai câte 10 jucători au participat, fiindcă unii au lucrat, alții au învățat în altele părți. Au fost meciuri când unii jucători au jucat mai bine, dar la alte meciuri tot aceia nu au produs ceva de neuitat. Fotbalul e un joc de echipă, orice rezultat e comun, este a tuturor.

– Cum va fi mai departe?

– Am avea mare nevoie de un atacant bun, care să înscrie goluri pentru noi, dar ar fi bine să avem câte un jucător nou în toate liniile echipei. Acesta a fost un sezon în care fiecare echipă s-a pregătit mai mult pentru noi, pe noi în orice caz să ne bată. Faptul acesta înseamnă că ne iau în seamă, suntem mai buni ca alții. Trebuie să fim mult mai atenți la meciurile de acasă, până când în anii trecuți nu am avut învingători acasă, în sezonul acesta de cinci ori nu am putut câștiga meciurile de acasă, astfel am pierdut multe puncte. În anul trecut am câștigat fiecare meci contra echipelor mai bune, în sezonul acesta toate

le-am pierdut. Dacă vom reuși să ne pregătim bine în vacanță și vom reuși să întărim echipa cel puțin cu un atacant bun, atunci în cel mai rău caz vom termina pe locul 6.

Bondár Attila (sponsor):

– Jocul din toamnă a fost foarte prost, am văzut meciuri mult mai frumoase de la băieți. Și în viitor voi ajuta echipa, dar tot mai puțin pot să ajut.

Tiberiu Bordaș (sponsor):

– Cu elanul băieților nu a fost problemă, dar a lipsit mult un atacant bun.

Tiberiu Martin (primarul comunei):

– Din păcate, bugetul primăriei va fi mai sărac la anul cu 8–10 %, dar și pe mai departe o să ajutăm echipa, însă din problemele financiare bine cunoscute, în primăvară vom putea da mai puțin ajutor.

În cuvântarea sa festivă, Mihai Ardelean a vorbit, printre altele, despre faptul că „de câteva ori s-a văzut pe cinci jucători că nu vor putea juca 90 de minute, nu vor putea alerga atâta timp din cauza lipsei de antrenament”. La concursul de Fair Play, echipa adulților a terminat pe locul 2, iar după ce au luat în seamă și comportarea echipelor mai mici, s-a retrogradat pe ultimul loc. Asociația e în pericol financiar, nu poate să-și permită luxuri ca de pildă să plătească o grămadă de amenzi pentru cartonașele galbene și roșii pe care le-au adunat tinerii jucători, echipele de juniori sunt foarte dezordonate și iresponsabile, și nu au posibilitate să aducă jucători noi.

Tabelul:

11. Micherechi SE 17-6-4-7-23-23-22

Pe teren propriu 9-4-2-3-15-12-14

Rezultate:

Jamina SE – Micherechi SE	0-0	pe locul 10
MSE – Kaszaper FC	5-2	3
MSE – Bichis FC	1-1	6
Szeghalmi FC – MSE	2-0	9
MSE – Szabadkígyósi SzSC	2-1	6
Gyomaendrőd FC – MSE	2-1	8
MSE – Mezőhegyesi SE	3-1	6
Mezőberényi FC – MSE	0-1	5
MSE – Kondorosi TE	1-2	6
Szarvas FC – MSE	1-1	5
MSE – Crâștor	1-1	5
Csabacsúd SE – MSE	3-1	10
MSE – Bătania TK	0-2	11
Mezőkovácsháza TE – MSE	2-1	11
MSE – Rákóczi VOMTK	1-0	10

MSE – Jamina SE	1-2	12
Kaszaper FC – MSE	1-3	11

Golgheteri:

4. M. Lukucz, Karakas Zs.
3. Barcsay A., Gh. Pătca, A. Bondar
1. Gajdács G., Huszár A.,
T. Berényi, Bagi, Hajdú A., E. Cozma

Cartonașe galbene:
roșii:

27
1

Primele meciuri din anul viitor:

7 martie 2009, ora 14,30:

Bichis FC – Micherechi SE

15 martie 2009, ora 14,30:

Micherechi SE – Szeghalmi FC

șii pe care le-au adunat tinerii jucători, echipele de juniori sunt foarte dezordonate și iresponsabile, și nu au posibilitate să aducă jucători noi.

Un suportor înflăcărat al echipei Micherechi, care a dorit să-și păstreze anonimatul, a avut următoarea părere:

– Echipa noastră seamănă mult cu Real Madridul. Aceștia, după ce au câștigat campionatul spaniol, și-au dat afară antrenorul. Și noi am câștigat campionatul județean în sezonul 2006–2007 și l-am dat afară pe antrenorul cu care am câștigat. Antrenorul de acum nu se pricepe la meseria asta, nu folosește jucătorii în poziția la care se pricepe.

Ioan Bara (suporterul prim al sectorului „B centru”):

– Jocul nostru a fost cu sușuri și coborâșuri. A lipsit inima micherecheană și elanul băieților, și un ata-

cant care să înscrie goluri pentru noi. Mesajul nostru, al suporterilor, este ca să joace mai bine, să înscrie mai multe goluri și îi așteptăm pe locul 5 la sfârșitul campionatului. Din cât se poate, noi o să-i ajutăm cu însuflețire întotdeauna de pe lângă linia terenului. Hai Micherechi!!!

Membrii echipei:

Gh. Pătca, Susánszky J. – Gajdács G., Ruja, T. Berényi, Bondár A., Șt. Lukucz, M. Lukucz, Martin, Karakas Zs., Barcsay, Huszár, Porcellán, Mazán, Bagi, Czene K, Ciotea Zs, E. Kozma, Balog Zs.

Cu un atacant productiv, participarea regulată la antrenamente, fără rănituri grave, cu mai multă atenție din partea jucătorilor, antrenorului și conducerii, mai sunt șanse ca echipa din Micherechi să se califice pe locul 4–5 la sfârșitul campionatului din primăvară. Le dorim să fie așa!

MIC

Mesaje de Crăciun

Ho ho ho... Ați văzut un ren maro?

Sau un spiriduș în bleu?
S-aveți Moș gustos, bogat,
An Nou de invidiat,
Sănătate, La Mulți Ani (și-o că-
ruță de bani)!!!

☺ ☺ ☺

Dragă Moș Crăciun,
de TREI ani îți comand un ca-
mion de pompieri, poate că anul
ăsta o să găsești unul!!!

Mulțumesc. Luis

Răspuns: Dragă Luis, ca să mă
ierți că nici acum nu am un cami-
on de pompieri, îți voi da foc la
casă în timp ce dormi. Așa vei
avea toate camioanele de pompi-
eri pe care ți le dorești.

Somn ușor. Moș Crăciun

☺ ☺ ☺

Dragă Moș Crăciun,
pentru anul ăsta mi-aș dori
să-l faci pe tata să vină înapoi
acasă ca să se împace cu mama.
Mi-e tare dor de el. Juan.

Draga Juan,
ești tâmpit sau te faci? Ce vrei,
să stric o relație super-extra între
taică-tău și secretara lui, când în
sfârșit se distrează și el cu o gagi-
că adevărată!?!?

Îți aduc un Lego și lasă-l în pace
pe tac-tu.

Idiotule. Moș Crăciun.

Moșul și cecurile

Moș Crăciun se plânge unui coleg de breaslă:

– Sacii cu cadouri se fac din ce în ce mai grei. Dacă merge mai
departe tot așa, nu o să le poată căra nici un Moș!

– Ai dreptate prietene. De asta mi-am dat seama demult. Și eu nu
mai duc decât cadouri în bani sau cecuri...

Ecranul nostru

24 decembrie 2008 (m1 ora 13.55)

26 decembrie 2008 (m2 ora 10.35)

În ziua Ajunului Sfințelor Săr-
bători ale Crăciunului vă vom pre-
zenta mesajul Prea Sfințitului
Siluan, episcopul Eparhiei Ortodoxe
Române din Ungaria. În cea mai
mare parte a programului veți
putea face cunoștință cu poveș-
tea unui tânăr maghiar, din
Nyíradony. Lukács Róbert de mic
copil s-a simțit atras de ceremo-
nialul religios, greco-catolic, iar
mai târziu a terminat Teologia
Greco-Catolică de la Nyíregyháza.
Între timp și-a redescoperit origi-
nea românească și s-a convertit
la Ortodoxie. A învățat fluent ro-
mânește și dorește să devină pre-
ot ortodox român.

Realizator: Aurel Becan

Ecranul Nostru

pe internet:

www.mtv.hu

Ecranul nostru

31 decembrie 2008 (m1 ora 13.55)

2 ianuarie 2009 (m2 ora 10.35)

În ultima zi a anului vă oferim
câteva clipe vesele. Printre altele îl
veți auzi pe Gheorghe Bagy din
Aletea, pe părintele Cristian Pomo-
haci și pe veșnic tânăra Mioara
Velicu. Înregistrările ne-au fost
oferite a Televiziunea Română. Cei
care doresc să gătească pe gustul
nostru, pot însuși, de la Petru
Câmpian, secretul preparării mă-
măligii cu brânză și cu varză acra.

Realizator: Ștefan Crâsta

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

22 DECEMBRIE, LUNI (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05:
Știri, date meteo 16.15: Evenimente
calendaristice 16.30: Interviu zilei
17.00: Știri, date meteo 17.10: Mon-
taj de muzică populară 17.40: Interviu
zilei (reluare) 17.55: Încheiere

23 DECEMBRIE, MARȚI (Anamaria
Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05:
Știri, date meteo 16.15: Evenimente
calendaristice 16.30: Interviu zilei
17.00: Știri, date meteo 17.10: Pa-
gina culturală 17.30: „Din 4 colțuri ale
lumii” 17.40: Interviu zilei (reluare)
17.55: Încheiere

24 DECEMBRIE, MIERCURI (Adam
Bauer)

16.00–18.00: Emisiune specială de
Crăciun – Mesajul de sărbători al PSS
Siluan, Episcopul românilor din Un-
garia; Florica Martin – Crăciun la Mi-
cherechi; Gheorghe Popa – Crăciun
la Cenadul Unguresc.

25 DECEMBRIE, JOI (Anamaria Brad)

16.00–18.00: Emisiune specială de
Crăciun – profesoara dr. Mihaela Bu-
cin din Seghedin despre etimologia
cuvântului Crăciun; portret cu profe-
soara de română și istorie din Chitig-
haz, Maria Sarca Zombai, distinsă în
2008 cu premiul „Pro Cultura Mino-
ritatum Hungariae”

26 DECEMBRIE, VINERI (Iulia Kau-
pert)

16.00–18.00: Emisiune specială de
Crăciun – cum se pregătesc michere-
chenii de sărbătoare – interviuri cu
Iuliana Hegedűs și Erica Sucigan
Poindan; întors în satul său natal, la
95 de ani, cenădeanul Uroș Popon
ne povestește despre calea vieții sale;
Oaspeți în studio: consulul Radu
Florea și consulul Răzvan Ciolcă de la
Consulatul General al României din
Seghedin; oaspeți în studio – soții
Adriana și Pavel Voin din Seghedin;
ne colindă Daniel Făt.

27 DECEMBRIE, SÂMBĂTĂ (Adam
Bauer)

16.00–18.00: Retrospectiva anului –
cele mai importante evenimente cul-
tural-sportive petrecute în sânul co-
munității românești din Ungaria.

28 DECEMBRIE, DUMINICĂ (Ana-
maria Brad)

16.00–18.00: Retrospectiva anului –
evenimente petrecute în sânul comu-
nității ortodoxe și baptiste din Un-
garia în 2008.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

29 DECEMBRIE, LUNI (Iulia Kaupert)
16.00–18.00: Retrospectiva anului –
artiști de talie europeană din Româ-
nia printre românii din Ungaria.

30 DECEMBRIE, MARȚI (Anamaria
Brad)

16.00–18.00: Retrospectiva anului –
evenimente la Liceul românesc „Ni-
colae Bălcescu” din Iula și reportaje
realizate cu prilejul unor aniversări în
cercul comunității românești din Un-
garia.

31 DECEMBRIE, MIERCURI (Iulia
Kaupert)

16.00–18.00: Emisiune specială de
Revelion – „O șezătoare” sau cum se
fierbe zacusca la români; „Romică și
Iulișca” de Chitighaz; anecdote; Da-
niel Făt la românii din Seghedin; cân-
tece de petrecere.

1 IANUARIE, JOI (Adam Bauer)

16.00–18.00: Emisiune specială de
Anul Nou – montaj realizat la serba-
rea comemorativă de la Leta Mare
despre Iosif Vulcan; prelegere rostită
la conferința studenților de la Seghe-
din despre monografia Micherechiu-
lui a lui Teodor Pătcas; interviu cu
șezătoarea Sidonia Olah din Pocei,
căreia în luna noiembrie i s-a deschis
o expoziție la Iula.

2 IANUARIE, VINERI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05:
Știri, date meteo 16.15: Evenimente
calendaristice 16.25: Revista presei
„Foaia românească” 16.35: Interviu
zilei 17.00: Știri, date meteo 17.10:
Magazinul Vârșnicilor 17.40: In-
terviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

3 IANUARIE, SÂMBĂTĂ (Adam
Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05:
Programul bisericilor ortodoxe și al
adunărilor baptiste 16.10: Evenimen-
te calendaristice 16.20: „Pe undele
Europei” – magazin euroregional
17.20: Stele de cinci stele – magazin
de muzică ușoară 17.55: Încheiere

4 IANUARIE, DUMINICĂ (Iulia Kau-
pert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05:
Emisiune religioasă baptistă 16.50
Sinteza știrilor săptămânii 17.00: Re-
trospectiva săptămânii (spicuiuri din
interviurile și reportajele difuzate pe
parcursul săptămânii) 17.30: Maga-
zinul Vârșnicilor (reluare) 17.55: În-
cheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)
Emisiunea radiofonică în limba română este difuzată zilnic între orele
16.00–18.00, pe undele medii cu frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

**Emisiunea românească de radio
poate fi ascultată și pe internet:
www.radio.hu**

22 – 28 decembrie 2008

Luni 22 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.20 E vremea colindelor 6.30 China, un miracol! 7.30 22 decembrie 1989–22 decembrie 2008. Transmisune directă 10.00 Serial. Sclava Isaura 11.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 12.00 Apel câștigător 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Emisiunea în limba maghiară 16.00 Serial. Romața îndrăgostiților 17.00 Descripție Moldaviei—România 2008 17.40 Sport Plus 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Serial. Battlestar Galactica 20.10 Integralele REMIX. Ediție specială 21.15 Film. Balanța.

Marti 23 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.20 E vremea colindelor 7.30 Desene animate 8.10 Film. Hansel și Gretel 9.45 E vremea colindelor 10.00 Serial. Sclava Isaura 11.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 12.00 Apel câștigător 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Rom european 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Romața îndrăgostiților 17.00 Parisul visurilor mele... Documentar 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Serial. Anatomia lui Grey 20.10 Crăciun la Peleş 21.15 Film. Câteva zile în septembrie.

Miercuri 24 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.20 E vremea colindelor 7.30 Desene animate 8.10 Film. Aurore 9.50 E vremea colindelor 10.00 Serial. Sclava Isaura 11.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 12.00 Apel câștigător 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Oameni ca noi 15.00 Convișturi 16.00 Nașterea lui Iisus 17.00 Tezaur folcloric. Colinde de Crăciun 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Crăciun ca noi n-are nimeni 21.15 Film. Milioane 23.10 Alanis Morissette – Concertul de la Londra, 2008.

Joi 25 decembrie

6.00 Ferestrele Crăciunului 7.00 Desene animate 7.30 Repere sacre. Ediție specială Nașterea Domnului 11.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 12.00 Concert Ștefan Hrușcă 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Te uită cum ninge 15.00 Chirstmas 2008 16.15 Film. Poștașul 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Crăciun ca noi n-are nimeni 21.15 Film. Inimi necunoscute.

Vineri 26 decembrie

6.00 Film. Erou local 7.55 Emisiune în limba germană. Emisiune specială de Crăciun 9.10 Repere sacre. Ediție specială 11.00 Leri-i Ieri. Tradiții românești, tradiții europene 12.00 Sărbătorile veseliei 12.30 Filmul Festivalului Cerebul de Aur 2008 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Unde este Moș Crăciun? 15.30 O poveste de iarnă cu cântec 16.15 Film. Întoarcerea lui Prancer, micul ren 18.00 Jurnalul TVR 19.15 O dată-n viață 21.15 Film. Alexandru.

Sâmbătă 27 decembrie

6.00 Cântecul amintirii...amintirile cântecului. La toată casa-i lumină! 6.30 Semne 7.00 Debut 50 plus 8.00 Desene animate 9.00 Povestea filmului 9.30 Arca lui Noe 10.30 Pe drumul mătășii. Documentar 12.00 Sărbătorile veseliei 12.30 Filmul Festivalului Cerebul de Aur 2008 13.00 Jurnalul TVR 13.20 Ne vedem la TVR 14.20 Andografia săptămânii 14.30 Anul sportiv 2008 – Marile competiții au fost la TVR 16.00 Garantat 100% 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Film. Moștenitorul pierdut 20.50 Profesiștii... 22.00 Prințesele lumii 22.15 Film. Moșul cel rău.

Duminică 28 decembrie

6.10 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.10 Film. Atlantida: Imperiul dispărut **10.50 E vremea colindelor** 11.00 Viața satului 12.00 Sărbătorile veseliei 12.30 Filmul Festivalului Cerebul de Aur 2008 13.00 Jurnalul TVR 13.20 Tezaur folcloric 15.30 Descoperă Europa ta! 16.10 Supermarket de divertisment 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Pretty Woman 21.15 Film. Vremuri grele.

E vremea colindelor

Luni 22 decembrie

6.00 Atenție, se cântă! (R) 7.00 Muzică și muzichie (R) 9.10 Tonomatul DP2 10.30 Jurnalul TVR 11.00 Atlas (R) 11.45 Medalion folcloric (R) **12.45 Descoperă românii** 13.30 e-Forum 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 Flota regală britanică. Documentar 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.00 Viața lumii 19.30 Fotbal 20.30 Ora de știri 23.00 Film. Marea ameteală.

Descoperă românii

Marti 23 decembrie

6.00 Serial. Noi începuturi 7.00 Serial. Carabinieri 8.05 Serial. Centrul de frumusețe 9.10 Tonomatul DP2 10.30 Jurnalul TVR 11.00 Serial. Miracole (R) 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Popasuri folclorice 12.45 Călător prin lume 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 Flota regală britanică. Documentar 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.00 Lecția de ecologie 19.30 Bugetul meu 20.00 Lumea de aproape 20.30 Ora de știri 21.30 Serial. Dovadă de iubire 22.30 Film. Iubire în război.

Miercuri 24 decembrie

6.00 Serial. Noi începuturi 7.00 Serial. Carabinieri 8.05 Serial. Centrul de frumusețe 9.10 Zestrea românilor 9.35 Film. Doriția lui Annie 11.45 Popasuri folclorice 12.45 Călător prin lume 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 Colinde 16.50 Biblia: Mesajul lui Dumnezeu către om 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.10 Film. Familia lui Moș Crăciun 20.45 Jurnalul TVR 21.15 Concert de Crăciun la Viena 22.25 Film. Un an din viața mea.

Joi 25 decembrie

6.00 Dimineața lui Crăciun. Concert de colinde 7.00 ABC...De ce? 8.00 H...ora prichindeilor 9.30 Film. O maimuță grozavă 11.10 Veselie-n astă casă. Concert de colinde 13.00 Pescar hoinar 14.00 Bucătăria lui Jamie: Crăciunul 15.00 Film. Doamnele de la malul mării 16.50 Biblia: Mesajul lui Dumnezeu către om 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.10 Film. Ciocolată cu dragoste 21.20 Jurnalul TVR 21.40 Victoria's Secret Fashion Show 22.40 Gianna Nanini în concert.

Vineri 26 decembrie

6.00 Natură și aventură 6.30 Medalion folcloric 7.00 Zestrea românilor 7.55 Flori de gheață 8.10 Popasuri folclorice 9.10 Ulița spre Europa 9.40 Film. Colindă de Crăciun 12.30 Film. Orgolii 14.15 Bucătăria lui Jamie 15.45 Dalbă-i seara lui Crăciun 16.50 Biblia: Mesajul lui Dumnezeu către om 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.10 Film. Șoimul de argint 21.00 Jurnalul TVR 21.30 Premiile muzicii country 2008 23.10 Film. Bani de bere.

Sâmbătă 27 decembrie

6.00 Pescar hoinar (R) 6.30 Serial. Miracole (R) 7.00 ABC...De ce? 8.00 Atenție, copii! 8.30 Medalion folcloric 9.00 Natură și aventură 9.35 Liber pe contrasens 10.35 Lumea de aproape (R) 11.00 Bugetul meu (R) 11.30 Damian Drăghici. Spectacol muzical 12.30 Atenție, se cântă! 13.30 Timpul s-a oprit la Dârju. Documentar 14.00 D'ale lui Mitică (R) 15.00 Între cer și pământ 15.30 Gaz pe folk 16.30 Colinde 16.50 Biblia: Mesajul lui Dumnezeu către om 17.30 Serial. Profesoara detectiv 18.25 Ferestre deschise 18.50 Serial. Crime imperfecte 19.50 Serial. Absolut fabulos 20.30 Ora de știri 21.30 Maniacii 22.30 Film. Wonder boys.

Duminică 28 decembrie

6.00 Maniacii (R) 7.00 Dincolo de cântec 7.30 Zestrea românilor (R) 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Ulița spre Europa 10.30 Un zămbet pe... 11.10 Film. Orgolii 13.00 H...ora prichindeilor 14.00 Bucătăria lui Jamie (R) 14.30 Dincolo de hartă 15.00 Atlas 15.30 Muzică și muzichie 16.50 Biblia: Mesajul lui Dumnezeu către om 17.30 Serial. Ballykissangel 18.25 Planeta oamenilor 18.50 Serial. Doctor Who 19.50 Serial. Absolut fabulos 20.30 Ora de știri 21.30 Film. Mercury 22.35 Film. Podul din San Luis Rey.

29 decembrie 2008 – 4 ianuarie 2009

Luni 29 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.20 E vremea colindelor 6.25 Michael Palin, călător prin Europa. Documentar 7.30 Desene animate 8.10 Film. Alegerea lui Solomon 10.00 Serial. Sclava Isaura 11.00 Sărbători de suflet 12.00 Apel câștigător 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Descoperă Europa ta! 14.30 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Romața îndrăgostiților 17.00 Descripție Moldaviei—România 2008 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Serial. Battlestar Galactica 20.10 Retrospectiva politică 2008 21.15 Zua lui, seara teatru 23.10 Sărbătorile veseliei.

Marti 30 decembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.20 E vremea colindelor 6.25 Michael Palin, călător prin Europa. Documentar 7.30 Desene animate 8.10 Film. Inimă de dragon: un nou început 10.00 Serial. Sclava Isaura 11.00 Crăciun la Peleş 12.00 Apel câștigător 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Descoperă Europa ta! 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Romața îndrăgostiților 17.00 Totul despre jazz cu Morgan Freeman 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Serial. Anatomia lui Grey 20.10 Retrospectiva politică 2008 21.15 Film. Ultima dorință 23.10 Sărbătorile veseliei.

Miercuri 31 decembrie

6.00 E vremea colindelor (R) 6.25 Michael Palin, călător prin Europa 7.30 Desene animate 8.10 Film. Parfum de Caraibe 9.55 Serial. Sclava Isaura 10.50 Profesiștii 12.00 Apel câștigător 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Descoperă Europa ta! 14.45 Spectacol de operetă. Liliacul 18.00 Jurnalul TVR 19.10 O dată-n viață 20.10 Revelion Magic 2008-2009 22.50 Mesajul de Anul Nou al președintelui Traian Băsescu 2.20 Tezaur folcloric. Noaptea asta îmi petrec 3.20 Film. Valea florilor sau Magia iubirii.

Joi 1 ianuarie

6.00 E vremea colindelor 6.15 Edith Piaff, viața și cântecele ei 8.10 Film. De dragul lui Angel Hope 10.00 Serial. Sclava Isaura **11.15 Concertul extraordinar de Anul Nou 2009** 12.00 Jurnalul TVR 12.15 Concertul extraordinar de Anul Nou 2009 14.30 Dacă doriți să revedeți... 16.30 Festivalul Cerebul de Aur 2008 18.00 Jurnalul TVR 19.10 Petrecere cu lăutari 21.10 Film. Amor cu fiica șefului 22.45 Premiile Industriei muzicale americane 23.45 Sărbătorile veseliei.

Concertul extraordinar de Anul Nou 2009

Vineri 2 ianuarie

6.00 Spectacol de circ internațional 6.10 E vremea colindelor 6.30 Acordeonul, dragostea mea 8.10 Film. Asterix și vikingii 10.00 Serial. Sclava Isaura 11.00 Sara Brightman – Concert la Catedrala St Stephen din Viena 12.00 Sărbătorile veseliei 12.30 Filmul Festivalului Cerebul de Aur 2008 13.00 Jurnalul TVR 13.20 Festivaluri, festivaluri 15.30 Dacă doriți să revedeți... 16.20 Film. Totul e împotriva! 18.00 Jurnalul TVR 19.10 O dată-n viață 21.10 Film. Numele Trandafirului.

Sâmbătă 3 ianuarie

6.00 Cântecul amintirii...amintirile cântecului 6.30 Semne 7.00 Debut 50 plus 8.00 Desene animate 9.00 Povestea filmului 10.00 Anul sportiv 2008 11.45 Spectacol de circ internațional 12.00 Sărbătorile veseliei 12.30 Filmul festivalului 13.00 Jurnalul TVR 13.20 Tezaur folcloric 15.30 Film. Supa de rață 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnalul TVR 19.10 Film. Camera cu vedere 21.15 Film. Aventuri în Marea Nordului 23.00 Sărbătorile veseliei.

Duminică 4 ianuarie

6.10 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.00 Serial. Hannah Montana 10.00 Anul sportiv 2008 11.00 Viața satului 12.00 Sărbătorile veseliei 13.00 Jurnalul TVR 13.20 Tezaur folcloric 15.30 Spectacol de circ internațional 16.10 Supermaket de divertisment 18.00 Jurnalul TVR 19.10 Film. Noaptea în care nu ne-am întâlnit 21.30 Film. 20 de zile și o noapte cu ploaie.

Luni 29 decembrie

6.00 Atenție, se cântă! (R) 7.00 Muzică și muzichie (R) 9.00 Zilele Craiovei 10.00 Români la capătul lumii. Documentar 10.30 Jurnalul TVR 11.00 Atlas (R) 11.45 Medalion folcloric (R) 12.45 Descoperă românii 13.30 e-Forum 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 Flota regală britanică 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Miracole 19.00 Viața lumii 19.30 Fotbal. Premiere League 20.30 Ora de știri 21.30 Replay 22.30 Film. Arhanghelsk 23.50 Film. Podul din San Luis Rey.

Marti 30 decembrie

6.00 Serial. Noi începuturi 7.00 Serial. Carabinieri (R) 8.00 Serial. Centrul de frumusețe (R) 9.00 Zilele Craiovei 10.00 Români la capătul lumii. Documentar 11.00 Serial. Miracole (R) 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Popasuri folclorice 12.45 Călător prin lume 13.30 Între cer și pământ (R) 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 Flota regală britanică. Documentar 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.00 Lecția de ecologie. Documentar 19.30 Bugetul meu 20.00 Lumea de aproape 20.30 Ora de știri 21.30 Serial. Dovadă de iubire 22.30 Film. Arhanghelsk.

Miercuri 31 decembrie

6.00 Serial. Noi începuturi 7.00 Serial. Carabinieri (R) 8.00 Serial. Centrul de frumusețe (R) 9.00 Liber pe contrasens 10.00 În căutarea aventurii. Documentar 11.00 Serial. Miracole (R) 11.30 Flori de gheață. Colinde 11.45 Popasuri folclorice 12.45 Călător prin lume 13.30 Zestrea românilor (R) 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 O minte genială 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Doctor Who 19.30 Cher – concertul de adio 21.10 Divertisment 22.00 Remember 23.15 Film. O simplă răzbanare 1.40 Film. Când mergi până la capăt 3.20 Film. Sosirea.

Joi 1 ianuarie

6.00 Serial. Noi începuturi 7.00 Serial. Carabinieri (R) 8.00 Serial. Centrul de frumusețe (R) 9.00 Popasuri folclorice 10.00 În căutarea aventurii 11.00 Replay 12.00 Să revedem 13.00 Film. Alegerea lui Fielder 14.30 Bucătăria lui Jamie 15.00 Seara devoratorilor de modă 15.30 Serial. Carabinieri 16.30 50 de curiozități din lumea animalelor 17.20 Flori de gheață 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.10 Film. O mie și una de nopți 21.00 Jurnalul TVR 21.30 Serial. Dovadă de iubire 22.30 Film. Casanova.

Vineri 2 ianuarie

6.00 Serial. Noi începuturi 7.00 Serial. Carabinieri (R) 8.00 Serial. Centrul de frumusețe (R) 9.00 Popasuri folclorice. Sărbătoarea colindelor 10.00 În căutarea aventurii 11.00 Replay 11.45 Să revedem 12.40 Film. Orgolii 14.30 Serial. Carabinieri 15.30 Atlas 16.00 Mircea Baniciu și invitații săi. Concert 17.30 Serial. Centrul de frumusețe 18.30 Serial. Miracole 19.10 Film. O mie și una de nopți 21.00 Jurnalul TVR 21.30 Serial. Dovadă de iubire 22.30 Film. Casanova.

Sâmbătă 3 ianuarie

6.00 Pescar hoinar 6.30 Serial. Miracole (R) 7.00 ABC...De ce? 8.00 Atenție...copii 8.30 Medalion folcloric. Deschide, ușa creștine! 9.00 Natură și aventură 9.30 Liber pe contrasens 11.00 Bugetul meu 11.30 În căutarea aventurii. Documentar 12.30 Atenție, se cântă! 13.30 Destinația România 14.00 Rapsodia Pământului...fără frontiere. Concert extraordinar susținut de Gheorghe Zamfir 15.00 Între cer și pământ 15.30 D'ale lui Mitică (R) 17.30 Serial. Profesoara detectiv 18.50 Serial. Crime imperfecte 19.50 Serial. Absolut fabulos 20.30 Ora de știri 21.30 Serial. Dovadă de iubire 23.30 Film. Puzzle mortal.

Duminică 4 ianuarie

6.00 Maniacii (R) 7.00 Dincolo de cântec 7.30 Zestrea românilor. Colinda din Codru 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Ulița spre Europa (R) 11.10 Film. Orgolii 13.00 H...ora prichindeilor 14.00 Bucătăria lui Jamie (R) 14.30 Dincolo de hartă (R) 15.00 Atlas 17.00 Bazar (R) 17.30 Serial. Un tată aproape perfect 18.50 Serial. Doctor Who 19.50 Serial. Absolut fabulos 20.30 Ora de știri 21.30 Film. Mercury **22.30 Spectacol de muzică folk.**

Spectacol de muzică folk - Mircea Vintilă

Cu ocazia Galei Naționalităților de la Institutul Cultural Maghiar, din ziua de 14 decembrie, la „Budai Vigadó” din Budapesta s-a deschis o expoziție fotografică din colecția personală a profesoarei Maria Sarca Zombai din Chitighaz. De ce acum și de ce acolo s-a deschis această expoziție? Pentru că în această zi, profesoara în pensie a fost distinsă cu premiul „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”, drept recunoștință pentru activitatea de mai multe secole depusă în apărarea și transmiterea limbii și culturii românești. Expoziția poate fi vizionată până pe 5 ianuarie 2009, în aula Institutului Cultural Maghiar din Budapesta, piața Corvin nr. 8.

Maria Sarca Zombai a umblat ani de-a rândul din casă-n casă, aproape la toți românii din Chitighaz, pentru a aduna cele mai frumoase fotografii despre familiile românești din Ungaria. În fotografiile ei vedem copii și bătrâni, miri și mirese, cătane și femei lucrând pe câmp, preoți și dascăli, botez și înmormântare, deci toate evenimentele mai importante din viața unei comunități. Imaginile expuse acum, și care sperăm să apară și într-un album în viitorul apropiat, ne prezintă

chitighăzeni români frumoși și mândri de originea lor. Doamna profesoară ne mărturisește despre această preocupare a ei:

– Cu munca de colecționare a fotografiilor am avut scopul de a cerceta, a aduna și a prezenta istoria și cultura populară, tradițiile românilor din Chitighaz. În viața accelerată de azi, când toate se schimbă, valorile străvechi se uită, am crezut că este neapărat important să atrag atenția asupra trecutului bogat al strămoșilor noștri. Din

fotografii și documente reiese modul de viață care s-a schimbat față de cel original. Putem parcurge în timp perioada de la 1850 până azi. Fotografiile păstrate în familiile românești din Chitighaz au un rol informativ, sunt foarte prețioase, ne „vorbesc” despre modul de viață, despre locuințele construite în mod tradițional, despre portul și despre viața de fiecare zi, despre raporturile membrilor comunității. După colecționarea fotografiilor am făcut sistematizarea tematică, ele prezintă cultura materială și spirituală. Din informațiile pe care ni le transmit fotografiile reiese și etica populară, fiindcă aceste norme, reguli nescrise ale vieții țărănești, s-au moștenit de la o generație la alta în mentalitatea oamenilor și în comportarea individuală și colectivă.

Specificul etnic înseamnă aranjarea pieselor în

locuință și diferite elemente complementare, decorative, acestea rezultau caracterul românesc. Caracterul de român s-a manifestat mai ales printr-o afinitate sufletească și o legătură bazată pe conștiință. A fi român înseamnă să cunoști elementele definitorii ale neamului: limba, trecutul istoric, tradițiile culturale, comportamentul, codul moral și cel estetic al înaintașilor. Limba noastră maternă, limba română, este principala formă de manifestare a specificului nostru. La Chitighaz se

vorbește o română, care se bazează pe un grai crișean, dar influențat în cursul secolelor de limba maghiară. Graiul de azi e o creație a sătenilor, e o comoară unică a chitighăzenilor. Colecționarea, privirea fotografiilor, acestor comori prețioase mie personal îmi face plăcere, mă delectează. Principalul meu scop a fost păstrarea și îmbogățirea patrimoniului cultural al românilor din Chitighaz.

(Despre Gala Naționalităților puteți citi și în pagina a 12-a.)

E. Iova

FOAIA
românească

19 DECEMBRIE 2008
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Bichișciaba, str. Luther nr. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2008: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.